

Norges Miljøvernforbund er en frivillig, demokratisk miljøvernorganisasjon som ble stiftet i 1993, og har sitt hovedsete i Bergen. NMF har aktive medlemmer og nærmiljøgrupper over hele landet, og vi har regionskontorer i Tromsø, Trondheim og Oslo.

NORGES MILJØVERNFORBUND

Årsmelding 2023

Faglig tungvekter innenfor miljøvern

Ruben M. Oddekalv
styreleder/daglig leder
(leder)

Ørjan Holm
nestleder
(politisk nestleder / regionleder Nord-Norge)

Henrik Rutledal
styremedlem
(nestleder)

Jan-Hugo Holten
styremedlem
(regionleder Østlandet)

Arne Roger Hansen
styremedlem
(regionleder Midt-Norge)

Kato Oksnes
styremedlem

Våre viktigste saker:

- Vindkraft
- Oppdrett inn i lukkede anlegg
- Strandrydding plast
- Levende Hav
- U-864 Kvikksølvubåten må heves
- Gruvedumping
- Elektromagnetisk stråling
- 5G og Stopp Smartmålerne
- Ren mat og rent miljø
- Artsmangfold og biodiversitet
- Jordvern
- Samferdsel
- Miljøopplæring og informasjonsarbeid

Norges Miljøvernforbund

Org.nr. 871 351 082

Skutevikbodene 24
5035 Bergen

Tlf: 55 30 67 00
nmf@nmf.no

**Støtt Norges Miljøvernforbund
bli medlem på nmf.no**

Kontonr. 3208.26.05966 - Vipps 96748

Ruben M. Oddekalv
Leder
Norges Miljøvernforbund

Det er med stor ydmykhet jeg skriver dette. Ydmykhet over å få bruke all min tid på noe som er så viktig, ydmykhet for å få lov til å gjøre en forskjell og særlig ydmykhet over å få gjøre dette som leder for så mange engasjerte og inspirerende ansatte, medlemmer og aktive over hel landet!

2023 ble året hvor det harde arbeidet fra 2021 og 2022 virkelig begynte å bære frukter. Etter år med både indre og ytre motbakker, økonomisk opprydding, omstrukturering og lederbytte, opplever vi i Miljøvernforbundet nå å stå mer samlet, skjerpet og målrettet enn på lenge. Den store forskjellen? Retningen er stabil, tydelig, og farten er økende.

Etter alt vi har vært gjennom de siste årene, føles det nesten uvant, men også veldig inspirerende, å kunne skrive en årsmelding hvor vi for første gang på lenge kan si at vi virkelig har begynt å komme opp av grøften og ut på veien igjen. Det betyr ikke at alle problemer er løst, eller at utfordringene har blitt færre. Men det betyr at vi står sterkere i møte med dem. Vi har mer struktur, vi har gjennomslagskraft og viktigst av alt, vi har et godt team av inspirerte miljøvernere, klare til å gjøre en forskjell. Hver eneste dag!

Vi vokser. Vi ser det i antall medlemmer, i antall saker vi engasjeres i, i mengden synlighet og ikke minst i resultatene. I 2023 nådde vi endelig målet om medlemsvekst og vi ser at det går an å nærme oss den magiske grensen for statlig støtte. Det er ingen liten bragd for en organisasjon som kun to år tidligere sto i et økonomisk uføre. Nå kan vi se fremover, planlegge langsiktig, og ikke minst, gjøre enda mer for natur og miljø.

Men selv om det går bedre, er ikke kampene blitt enklere. Vi ser med uro på hvordan torskeoppdrett er på full fart inn igjen som «den nye store satsingen», og vi frykter, med god grunn at miljøskadene kan bli enda større enn de vi allerede kjenner fra lakseoppdrett. Når man gjenoppliver en næring som tidligere ble lagt ned på grunn av massive problemer, uten at man har løst disse problemene, da må noen si ifra. Det gjør vi. Og det kommer vi til å fortsette å gjøre. 2023 var også året hvor vindindustrien for alvor startet jobben med å gjøre havet til

Contents

Innledning	5
Underselskaper	7
Oppsummering	7
Marint miljø	8
Trygg Mat	9
Artsmangfold	9
Klima og energi	9
Samferdsel	10
Miljøgifter og avfall	10
NMF DRIVER OGSÅ:	11
Seletun	11
Luden Selskapslokaler	11
Miljømarkedet Bruktbygg	12
Årsregnskap	13
Mediesaker	17

neste arena for industrialisering. Samtidig som vi står i en energikrise og en klimakrise, forsøker mange å selge inn havvind som den store løsningen. Men for oss som følger disse sakene tett, er det klart at dette ikke er bærekraftig miljøpolitikk, men snarere grønnvasket næringsutvikling. Det finnes bedre løsninger. Løsninger som ikke krever ødeleggelse av natur. Oppgradering av vannkraft, lokal solenergi på eksisterende infrastruktur og ikke minst satsing på geotermisk energi burde stå øverst på prioriteringslista.

Et annet område som preget vårt arbeid i 2023 var kampen mot naturinngrep og nedbygging. Villreinen, en av Norges to internasjonale ansvarsarter står fortsatt i fare. På Hardangervidda og andre steder i landet ser vi stadig oftere at naturens egenverdi viker for næringsinteresser og menneskers behov for «mer». Akkurat som vi i fjor måtte spørre: Hvor mye er nok, og hvor skal det stanse? Og nettopp det spørsmålet, spørsmålet om stadig «mer», er kanskje det mest gjennomgående temaet i nesten alle våre saker. For det handler ikke bare om enkeltprosjekter, men om en livsstil, en kultur, et samfunnssystem hvor stadig vekst er et mål i seg selv. I 2023 ble det enda tydeligere at vi ikke kan løse miljøkrisene med teknologiske dipedutter, teorier og «plaster» alene. Vi må også snakke om selve drivkraften bak miljøødeleggelser: Vårt forbruk, vår økonomiske modell, og ikke minst, vår befolkningsvekst.

Vi vet at dette er ubehagelige temaer. Men vi vet også at noen må tørre å ta dem opp. Når vi sier at vi skal være kompromissløse i vår kamp for miljøet, så mener vi nettopp det. Miljøvern handler ikke om hva som er behagelig å mene, det handler om hva som er sant, og nødvendig. Vi må tåle å stille de store spørsmålene, selv når de ikke har enkle svar.

Når dette skrives er det igjen vår i Bergen: Luften er klarere, trekkfuglene begynner å vende tilbake, og naturen gjør seg sakte klar for en ny start. Det er en påminnelse om at alt henger sammen, og at tidens gang og naturens rytme ikke kan forhandles med. Vi kan bare velge hvordan vi forholder oss til den.

I Miljøvernforbundet velger vi fortsatt, som alltid, å stille oss på naturens side. Vi skal prøve å være den stemmen som ikke lar seg stilne, og det forsvaret som aldri lar seg kjøpe eller manipulere. Vi skal fortsatt være uredde, kompromissløse og lojale, ikke til makta, eller pengene, men til miljøet.

Takk til alle medlemmer, støttespillere, frivillige og ansatte som gjør dette mulig. Uten dere, ingen kamp. Uten kampen, ingen fremtid.

Vi sees i 2024, med begge beina plantet i virkeligheten, og blikket fast rettet mot en mer bærekraftig morgendag.

For miljøet – hver dag.

For Norges Miljøvernforbund

Leder

Ruben Mjelde Oddekalv

Norges Miljøvernforbund er en medlems-organisasjon åpen for alle typer mennesker

Innledning

Organisasjonen drives av ansatte og aktive medlemmer gjennom landsdelsregioner, hvor medlemmene tilhører hver sin region. Medlemmene kan på lokalt nivå opprette egne lokallag, som i NMF kalles nærmiljøgruppe. Disse jobber hovedsakelig med lokale saker, men kan også samarbeide med andre grupper og være delaktige i større nasjonale saker. For å bli godkjent som nærmiljøgruppe må gruppen bestå av minimum 4 betalende medlemmer i NMF, som selv velger sitt styre.

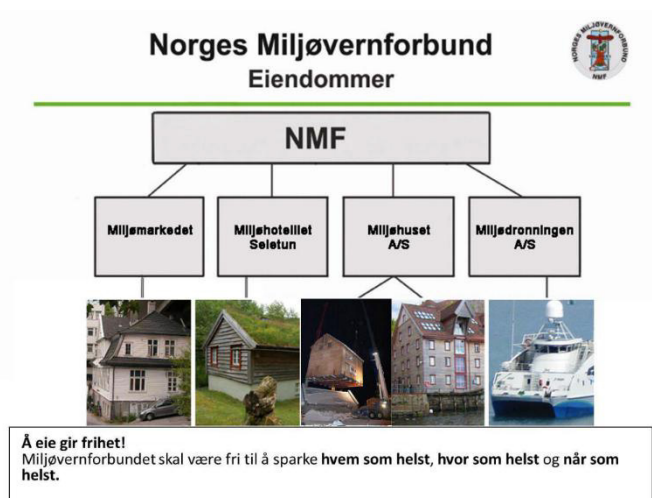
NMF har to kategorier medlemmer, ordinært medlem med underkategorier og Miljøfadder. Ordinært medlem betaler kontingent en gang hvert år og Miljøfadder 4-12 ganger per år.

NMF hadde ved utgangen av 2023 rundt 4000 vanlige medlemmer, miljøfaddere og familiemedlemmer fra miljøfadderne. Vi har i de senere år hatt en rekke utfordringer med medlemsregisteret og ser at vi har mistet mange medlemmer som følge av dette. Heldigvis kan vi nå registrere at trenden virker å ha snudd, vi har kontroll på både antall og innbetalinger, vi ser frem til å opprettholde denne kontrollen! Vi vil fremover jobbe intensivt med å verve nye medlemmer da vi pr i dag med i underkant av 4000 medlemmer ikke er berettiget statsstøtte etter regjeringens endring som medførte at organisasjoner med mindre en 5000 medlemmer ikke vil få vurdert sine søknader om støtte.

NMF har også regionskontorer i Oslo, Trondheim og Tromsø.

NMF's hovedkontor har adresse Skuteviksbodene 24 i Sandviken, Bergen.

NMF hadde i 2023 ikke mange aktive nærmiljøgrupper rundt om i landet, grunnet at mange av sakene de var dannet rundt ble avsluttet. Det er aktive personer i flere av gruppene som fremdeles kommuniserer med oss og får hjelp i forskjellige saker i sitt nærområde, men det er få som klarer å opprettholde et aktivt styre over tid. Vi ser også at mange nye frivillige vegrer seg for å ta på seg det organisatoriske ansvaret ved å drive en nærmiljøgruppe, selv om det er svært lite som kreves.

NMF formidler sine saker gjennom egen hjemmeside, Facebook, Miljømagasinet og kvartalsvise nyhetsmagasin.

Styret anser arbeidsmiljøet i organisasjonen som bra. Det har ikke vært alvorlige ulykker i forbindelse med utøving av arbeidsoppgaver. Sykefraværet er lavt med noen få sykemeldinger som dreier seg om noen langtids- sykemeldinger og sykemeldinger, egenmeldinger. mindre Langtids sykemeldingene er av helsemessig karakter som ligger utenfor NMF's ansvarsfelt. Arbeidspresset i NMF har alltid vært høyt, men særlig de siste år, uten statsstøtte, har vært en ekstra belastning for leder og våre ansatte. Og presset på de ansatte er tidvis høyere enn ønsket. Dårlig likviditet gir liten bemanning, eller manglende ekspertise til spesielle/dedikerte oppgaver. Innsatsviljen fra ansatte til å mestre oppgaver er imidlertid stor, og vi vil berømme våre ansatte og frivillige som uten opphold har opprettholdt innsatsen på tross av en vanskelig økonomi med mindre ressurser til reiser, materiell og andre saks- relaterte utgifter. Både ansatte og frivillige har bidratt personlig heller enn at manglende statsstøtte har fått ødelegge for saksarbeidet i sakene ansatte og frivillige har vært særlig engasjert i. Styret jobber med langsiktige økonomiske planer/strategier som skal lette på den økonomiske situasjonen, i tillegg til at vi vil intensivere medlemsvervingen for å igjen kunne støtte statens krav til støtte. NMF påvirker samfunnet og miljøet positivt da forbundets engasjement i samfunnet i mest mulig grad forsøker å begrense forurensing. Eneste utslipp er av klimagasser til nødvendige reise/transport, her jobber forbundet for klimanøytrale alternativer som el drift, og biodrivstoff. Vi driver ikke produksjon, og har dermed ikke utslipp som påvirker det ytre miljø. Vi er målbevisst på både gjenbruk og resirkulering. Internt i organisasjonen, og i våre avdelinger og datterselskaper har vi miljøstasjoner der vi kildesorterer alt vårt avfall. Brevark og annet informasjonsmateriell blir ombrukt blant annet til interne oppgaver, notater og kladder. Vi holder sterkt fokus på reduksjon av samfunnets bruk og kast- mentalitet og tilbyr ved annonsering å motta produkter som privatpersoner/ bedrifter ønsker å deponere. Seletun og Miljøhuset AS disponerer en Renault Kangoo elbil og en Toyota Hiace, som også brukes til å hente brukte artikler for salg i vår bruktbutikk. Ved Miljøsenderet Seletun og Luden selskapslokale har vi hatt person på deltid som driftsassistent. Dette er noe vi håper å videreføre i 2024. Norges Miljøvernforbund har gjennom året hatt 12 ansatte i 100% stilling og en rekke deltids og time baserte stillinger. Fordelt over hele landet har vi også en rekke nærmiljøgrupper som jobber med lokale saker. Å regne ut vårt totale antall aktive målt i stillinger er vanskelig, da mange av våre aktive, så som i nærmiljø-

gruppene, bidrar etter evne og tid. Allikevel regner vi et snitt på 200-250 aktive i løpet av et år. Dette kan være alt ifra medlemmer av nærmiljø- gruppene som skriver et leserinnlegg om en sak gruppen jobber med til andre frivillige som bruker store deler av fritiden til tynge saksarbeid gjennom oss og sin nærmiljøgruppe. NMF har en fast stilling ved hvert av regionskontorene. Det er likestilling mellom kjønnene i bedriften både ved ansettelser og ellers. At hovedvekten av de ansatte er menn, baserer seg på tilfeldigheter. Det er derfor ikke iverksatt tiltak eller planlagt tiltak for videre å fremme videre likestilling og for å forhindre forskjells- behandling, i strid med lov om likestilling mellom kjønnene da vi ikke er kjent med noen form for forskjells behandling i organisasjonen. Men vi etterstreber allikevel å prøve å få inn både kvinner og yngre da vi ønsker at våre ansatte skal speile medlemsmassen vår.

Underselskaper

NMF har disse datterselskapene:

Miljøhuset AS.

Miljødronningen AS

Miljøhuset Tromsø AS.

Disse leverer egne regnskaper og årsberetninger. Verdt å nevne er at i Juni ble det signert en avtale om salg av M/S Miljødronningen til Seaterra. Vi har brukt resten av 2023 til å klargjøre båten for overlevering, og håper at den er klar i januar/februar 2024.

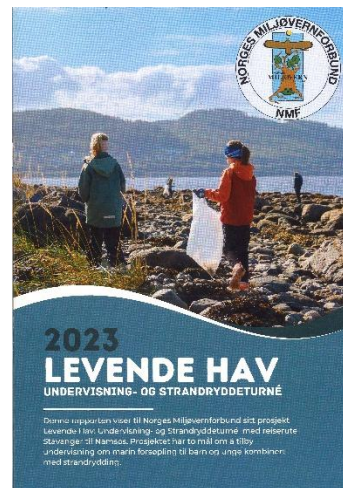
Oppsummering

NMF har hatt et godt år i miljøkampen med mye oppmerksomhet. Vi har kjempet for å få norsk fiskeoppdrett til å ta miljø- ansvar og komme inn i dette anlegg, et arbeid vi nå etter mange års kamp ser begynner å nytte. Vi har forsøkt å ivareta det tradisjonelle naturvern gjennom å kjempe for opprusting av gamle vannkraftturbiner og geotermisk energi og mot vindturbinanlegg og småkraftutbygging. Vi har kjempet for økt norsk mat- produksjon og nærkjøpt og økologisk mat. Vi har kjempet for et biologisk mangfold, som inkluderer plass til levedyktige rovdyrstammer og en natur i økologisk balanse. NMF er langt på vei den av miljøvern- organisasjonene som jobber bredest på sak, hvor alt ifra GMO, klima, mattrygghet, fiskeoppdrett, utbygging, vassdragsvern, forurensing og alt av annet klassisk miljø- arbeid betraktes som like viktig og relevant.

Norges Miljøvernforbund sine saksfelt i 2023

Marint miljø

Her har hovedfokuset de siste årene vært miljøkonsekvensene ved oppdrett i åpne anlegg, oljesøl, overfiske, kongekrabbe, låssetting av fisk og industriell påvirkning/forurensing. Mest oppmerksomhet har nok vårt arbeid i oppdrettssaken fått. Vi har også jobbet med en lang rekke andre sjø og hav relaterte saker, og vi anser vårt arbeid for et rent hav, innsjøer og elver for et av saksfeltene vi har flest medlemmer som er engasjert i og medlem under. NMF har i tillegg skrevet uttalelser til både rulleringen av forvaltningsplanene for våre havområder og leteboringen ved Trænarevet i Nordland. Brønnen er nå stengt og forlatt. Oppdrettsnæringen fortsetter sin forurensing langs kysten med store utslipp av både organisk materiale og lakselus midler. Dette skader de marine økosystem Strandrydding På slutten av 2016 satte vi i gang en kampanje for å få satt fokus på de enorme problemene med ”herreløst søppel”, blant annet ved å kreve at våre egne myndigheter tar initiativ til internasjonalt samarbeid for å få på plass en effektiv opprydding på havet og langs strandsonene verden over. Dette arbeidet har fortsatt og vi er nå en av de sentrale aktørene nasjonalt når det kommer til fysisk opprydding med frivillige mannskaper. På slutten i 2018 gikk vi sammen med foreningen In The Same Boat og dannet Levende Hav, en logistikk tjeneste som blant annet skal gjøre det enklere for folk flest å rydde, hvor som helst og når som helst og være trygge på at avfallet blir hentet av profesjonelle aktører. 2022 lanserte vi vår oppgraderte modell av strandryddeturneen vår. Modellen bygger på rydding av strender, både med langtidsfrivillige og nye førstegangs ryddere, parallelt med et undervisningsopplegg for barn og unge langs kysten. Vi erstattet Miljødronningen med et mobilt klasserom bestående av en skaphenger med AV utstyr, drevet av solceller, og et telt med plass til 75 elever. Dette har vært en stor suksess, og i 2023 gikk turen først fra Førde til Namsos, og så fra Haugesund til Bergen. Kort oppsummert så hadde vi 130 ryddeaksjoner, hvor vi ryddet vi 40000kg marint avfall, hadde 5100 elever på undervisning og 1680 elever med ut på ryddeaksjoner! En full beskrivelse av prosjektet og dets resultater i 2023 finnes i en egen rapport.

Trygg Mat

Her er fokuset på økologisk landbruk, nedbygging av jordbruksland, farlige tilsetningsstoffer, giftsprøyting, uvettig antibiotika bruk, dyremishandling mm. Vi har også i 2022 levert en rekke høringsuttalelser og uttalelser mot flere forskjellige typer genmodifiserte organismer, og vi er i sannhet bekymret da vi opplever at det er et stadig større press for å tillate genmodifiserte varer.

Artsmangfold

Her jobber vi aktivt for å verne om de store rovdypene våre, vern av naturområder og vassdrag, grønne lunger i byene og å verne våre siste urørte naturområder fra utbygging mm. I året som gikk ble det brukt mye energi på å stoppe planene om å skyte ned en stor del av landets svært truede ulver, og vi har skrevet en rekke uttalelser og gjort alt vi kunne for å stoppe disse planene. I løpet av 2021 har vi jobbet med og mottatt flere tips om mårhund forskjellige steder i landet og har også bidratt til å belyse problematikken rundt såkalte svartelistede arter. Vi har også jobbet med en rekke utbygging saker som har truet biotoper, dyr, fugler og organismer som har særlig behov for beskyttelse.

Klima og energi

Her jobber vi for å redusere forbrenningen av fossile brensler for å erstatte disse med fornybare energikilder som biobrensel, vann, sol, bølge og geotermisk energi. Vi jobber imot de fleste vindturbinanleggene som planlegges i Norge fordi summen av kraft fra denne industrien ikke rettferdiggjør de store naturinngrepene, summen av negativt miljøregnskap under produksjon og destruksjon, nye kraftlinjer og mye mer som gjør den sammenlagte effekten av et vindturbinanlegg til negativ, både for naturen og klimaet. Vi ser nå en ny bølge av vind industri feie over landet, og ruster oss for striden som vil komme i årene fremover. Vi fokuserer heller på ENØK, varme-pumper, oppgradering av eksisterende vannkraft, samt overnevnte energi-bærere. NMF har også en klar formening av at svært mange av miljø og klimaproblemene vi ser henger tett sammen med det stadig økende antallet mennesker på jorden og har derfor jobbet mye de siste årene med å få dette inn på agendaen ved de store klimatoppmøtene. Vi har derfor frem til 2016 vert til stede på de store klimakonferansene de siste årene hvor vi blant annet har delt ut 3000 kondomer i innpakning merket: "Overbefolkning er verdens

største klimaproblem, dette er ikke bærekraftig, start diskusjonene nå! Bruk kondom!” Vi har i denne sammenheng snakket med delegater fra alle verdens land om og rund vårt innspill i debatten. Det oppsiktsvekkende er at alle delegater er enige i vårt syn, og tilbakemeldingen er at alle er enige, men at ingen vil ta belastningen ved å være førstemann ut

med så kontroversielle utspill. Dette er en oppgave vi i NMF har satt oss fore å ta på oss, og vi har planene klare for hvordan vi skal løfte denne debatten opp i verdensmedia. De senere årene har vi dessverre ikke hatt økonomi til å prioritere de større konferansene, men ser til vår store glede at dette temaet nå er inne i debatten.

Samferdsel

NMF engasjerer seg i en rekke samferdselsområder, innenfor vei og brobygging, kollektivtransport, vi har vært en sterk pådriver for bybane i Bergen, og arbeider for økt bruk av sykkel og EL-bil, gratis bompassering og parkering for disse m.m. Vi ser at prosjektene stadig blir større, flere og stadig mer unyttige da vi anser veinettet for langt på vei tilstrekkelig utbygget. Vi mener at eventuelle midler til veiprosjekter må brukes til vedlikehold og oppgradering uten at stadig nye områder må legges under asfalt. Igjennom 2021 har vi satt søkelys på at de store gigantprosjektenes tid er forbi og at man heller bør/må fokusere på tilstrekkelig standard med gul midtstripe og gang og sykkelsti fremfor prosjekter det vil bli tilnærmet umulig å finansiere i fremtiden.

Miljøgifter og avfall

Her jobber vi for å stoppe giftige stoffer som slippes ut fra industri og herfra finner veien inn i vår verden. Vi vinner 60-65% av sakene vi engasjerer oss i på dette feltet, som hos mange har falt litt i skyggen av det viktige arbeidet med å stoppe klimaendringene. Vi engasjerer oss i en lang rekke utslippssaker over hele landet, og engasjerer oss stadig i lokale og nasjonale saker hvor miljøgifter kommer på avveie. Vi har engasjert oss i saken rundt nytt spesialavfallsdeponi etter at NOAHs deponi på Langøya er fullt i løpet av kort tid. Vi har i denne saken særlig engasjert oss i Brevik hvor gruveganger under hele Brevik blir pekt på som et velegnet sted for deponi. NMF og befolkningen i Brevik jobber imot dette da det er helt uholdbart å lagre så store mengder gift rett under husene til folk. Arbeidet mot deponiet har blitt videreført fra året før og vil bli fulgt opp så lenge saken pågår da vi anser det som et alvorlig angrep på befolkningen i Brevik. Sent i 2017 og i 2018 har stadig flere pekt på Raudsand i Møre og Romsdal som en alternativ plassering for mottaket. Vi har sett oss nødt til å engasjere oss imot planene også der. Raudsand har en lang historie i Miljøvernforbundet etter at vi fikk stengt Aluscan i 2004.

Aluscan var en bedrift som hevdet å gjenvinne aluminium fra et restprodukt, men det viste seg etter å ha gått firmaet nærmere i sømmene at butikken i deres virke var å ta imot selve restproduktet og dumpe massene i gruvesjaktene i fjellet og i åpne dagdeponier. Området med de ulovlig deponerte massene ble etter bedriftens konkurs liggende brakk og er i dag et av Norges mest forurensede områder. NMF og lokalbefolkningen i Raudsand kan ikke leve med hverken dagens forurensing eller å etablere nytt nasjonalt deponi for farlig avfall midt oppe i dette og jobber derfor iherdig mot disse planene samtidig som vi jobber for full sanering av hele området. I Raudsand har vi etablert en særdeles aktiv og produktiv nærmiljøgruppe som ligger under fylkeslaget i Møre og Romsdal og region Midt-Norge.

NMF DRIVER OGSÅ:

Seletun

Vårt miljøvennlige kurs og konferansehotell, som i tillegg til å tilby bedrifter og private et svært miljøvennlig hotell/konferanse opphold, samtidig er bygget for å være et visnings og kompetansesenter for miljøvennlige løsninger innen bygg, avfall, energi og forskjellige miljøvennlige renseanlegg for vann og avløp. I 2018 fikk vi bygget en ny oselver som skal stå til gjestenes disposisjon. Dette fordi Seletun ligger i

Os vassdraget og vi anser det å ta vare på den stolte tradisjonen med oselverbygging som et viktig kulturelement for fremtiden. Vi fikk bygget nytt gulv og innredning i naustet på Seletun i fjor for å kunne ta godt vare på båten. Vi har også fått et nytt hus til Seletun som vi i løpet av siste året har fått reist skalet av. Huset er nå sikret, og vi venter på flere midler for å fullføre dette. Huset er fra Oppedal i Sogn og Fjordane, er fra 1700 tallet og vil oppføres slik det fremstår i dag, i ekte 1700 talls stil. Huset vil inneholde de siste overnattingsplassene Seletun mangler for å ha 50 stk. overnattingsplasser for våre gjester.

Luden Selskapslokaler

Luden ligger i første etasje i skuteviksbodene 24, vårt hovedkvarter. Stedet er laget i god gamle sjøbodstil, med langbord og benker med saueskinn fra gården til Ruben. Vi har plass til 100 gjester og har alle rettigheter. Vi kan ta imot alle typer arrangementer, fra dagmøter og konferanser til julebord og brylluper. 2023 har vært et greit år. Ting begynner å stabilisere seg etter korona, Men vi har fremdeles ikke fått erstattet alle ekstrahjelpene vi mistet under pandemien. Organisatorisk nestleder i NMF

er fremdeles daglig leder for Seletun og Luden, noe som ikke er en ideell situasjon, men som fungerer inntil ting blir mer travelt. Planen er å ansette en ny daglig leder der når tiden er riktig. Det er kommet ny nettside for Luden, og den virker til å dra inn en del trafikk, så det blir spennende å se hvor mye det har å si på sikt.

Miljømarkedet Bruktbygg

Er vår bruktbutikk for omsetning av bygningsartikler, klær, møbler og alt annet mellom himmel og jord. Formålet med bruktbutikken er i tillegg til å forsøke å skape et økonomisk overskudd som kan brukes til mer miljøarbeid å bevisstgjøre folk om de mange miljøaspektene ved gjenbruk. Miljømarkedet hadde i 2022 en videre økning i omsetningen og fortsatte i så måte den oppadgående trenden vi har sett de senere år. Dog registrer vi til vår store glede og frustrasjon at gjenbruk og direkteomsetning mellom private aktører på internett har blitt så vanlig at vi kan merke konkurransen fra dette markedet ganske tydelig. Vi anser allikevel denne trenden som positiv da det fører til mer gjenbruk, og vi føler at vi i løpet av våre 20 år med bruktmarked har vært en viktig bidragsyter til å løfte denne trenden. I den økte konkurransen har vi flere fordeler ovenfor våre konkurrenter. Vi har en avtale med Ragn Sells hvor vi kan levere boss gratis, og vi betaler kun 1 kr i året i husleie til Bergen Kommune for våre lokaler. Vi har i tillegg leieinntekter for en leilighet i 3 etasje på lokalene, og inntekter fra parkeringsplassen utenfor.

Årsregnskap 2023

Resultatregnskap

Og

Balanse

Resultatregnskap

	Note	2023	2022
Driftsinntekter			
Salgsinntekt		2 521 487	1 648 324
Annen driftsinntekt		8 761 235	8 139 927
Sum driftsinntekter	1	11 282 722	9 788 251
Driftskostnader			
Varekostnad		-328 369	-273 747
Lønnskostnad	2, 3	-6 408 272	-5 385 993
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4	-274 150	-174 000
Annen driftskostnad		-4 782 377	-7 803 719
Sum driftskostnader		-11 793 168	-13 637 459
Driftsresultat		-510 446	-3 849 208
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		226	40
Annen finansinntekt		1 057	5
Verdiøkning av finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi		12 200	0
Sum finansinntekter		13 483	45
Finanskostnader			
Nedskrivning av finansielle eiendeler		0	-1 291 000
Annen rentekostnad		-272 652	-119 838
Sum finanskostnader		-272 652	-1 410 838
Netto finans		-259 169	-1 410 793
Resultat før skattekostnad		-769 615	-5 260 001
Skattekostnad	5, 6	-145 633	137 944
Årsresultat	7	-915 248	-5 122 057
Overføringer			
Annen egenkapital		-915 248	0
Udekket tap		0	-5 122 056
Sum overføringer		-915 248	-5 122 056

Balanse

	Note	31.12.2023	31.12.2022
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	5, 6	0	137 944
Sum immaterielle eiendeler		0	137 944
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	5 405 694	5 574 045
Maskiner og anlegg	4	5 343	10 443
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	4	324 117	424 818
Sum varige driftsmidler		5 735 154	6 009 306
Finansielle anleggsmidler			
Investering i datterselskap		-356	-356
Sum finansielle anleggsmidler		-356	-356
Sum anleggsmidler		5 734 798	6 146 894
Omløpsmidler			
Varer			
Varer		32 686	29 140
Sum varer		32 686	29 140
Fordringer			
Kundefordringer		328 360	49 106
Andre kortsiktige fordringer		38 797	251 196
Sum fordringer		367 157	300 302
Investeringer			
Markedsbaserte aksjer		151 200	139 000
Sum investeringer		151 200	139 000
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende		246 447	160 632
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		246 447	160 632
Sum omløpsmidler		797 490	629 074
SUM EIENDELER		6 532 288	6 775 968

Balanse

	Note	31.12.2023	31.12.2022
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	8	680 363	1 595 611
Sum opptjent egenkapital		680 363	1 595 611
Sum egenkapital		680 363	1 595 611
Beregnet resultat (ikke bokført)		0	-1
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		3 652 774	3 686 110
Sum annen langsiktig gjeld		3 652 774	3 686 110
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		469	0
Leverandørgjeld		701 283	520 133
Betalbar skatt	5, 6	7 689	0
Skyldige offentlige avgifter		681 444	366 341
Annen kortsiktig gjeld		808 267	607 774
Sum kortsiktig gjeld		2 199 151	1 494 248
Sum gjeld		5 851 925	5 180 358
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		6 532 288	6 775 968

Bergen, 04.02.2025

Elektronisk Signert

Ruben Mjelde Oddekalv
styrets leder / daglig leder

Elektronisk Signert

Kato Oksnes
styremedlem

Elektronisk Signert

Ørjan Holm
nestleder

Elektronisk Signert

Henrik Harry Rutledal
styremedlem

Elektronisk Signert

Arne Roger Hansen
styremedlem

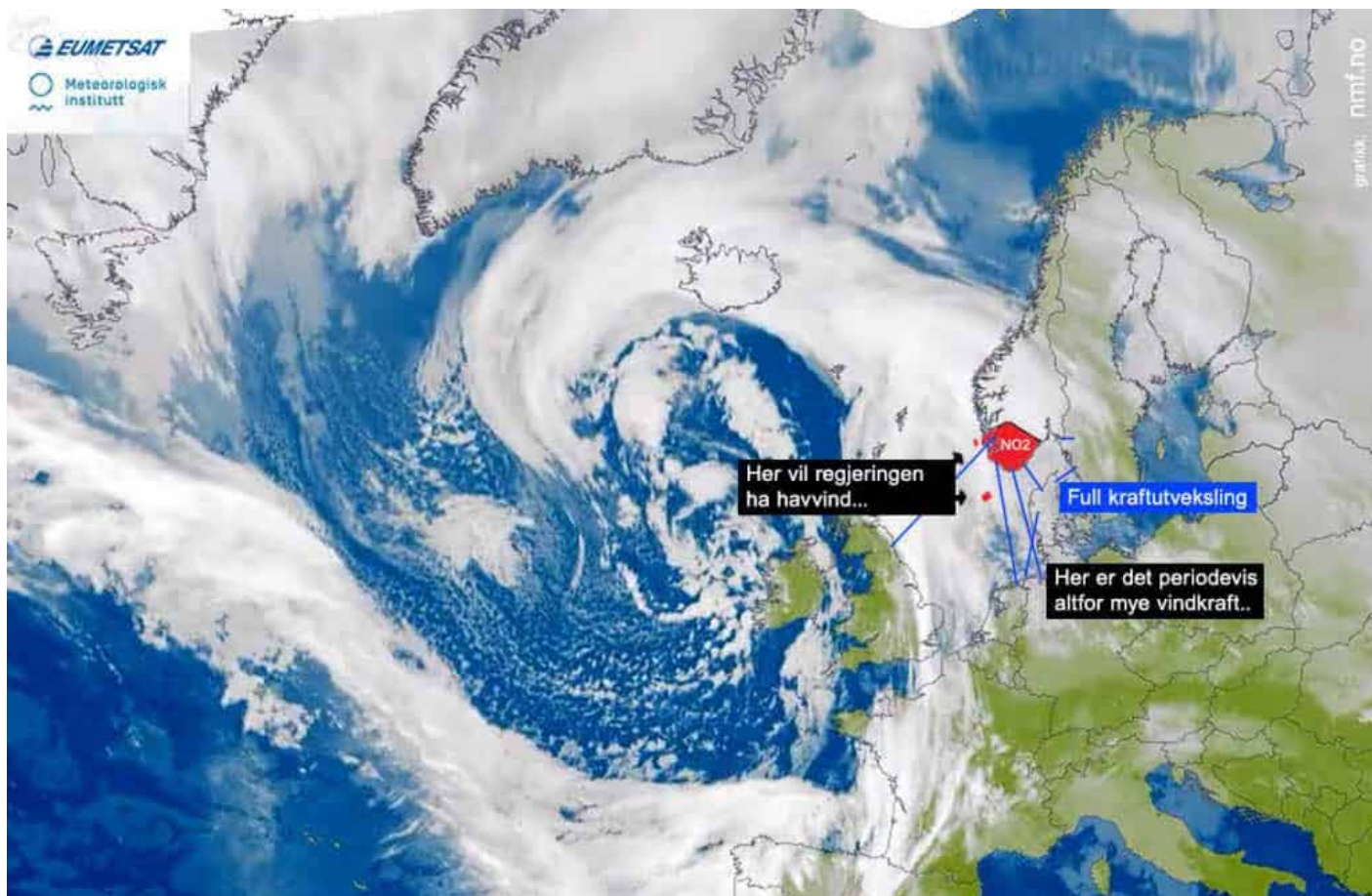
Elektronisk Signert

styremedlem

Et utvalg mediesaker fra 2023

Miljøvernforbundets høringssvar havvind

Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord

Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II ligger i nøyaktig vær- og kraftutvekslingsområde som tyske myndigheter betaler flere hundre millioner Euro årlig for at vindkraftverk skal stå i ro og ikke produsere når det blåser... - Illustrasjon NMF/Eumetstat

Regjeringen har forskuttet og tilsidesatt alle innspill og konsekvenser i prosessen for å bygge ut havvind på Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II. De skal nemlig dele ut konsesjoner og subsidier før områdene i det hele tatt skal konsekvensutredes.

Dette er definitivt ikke noen akseptabel fremgangsmåte i et demokratisk samfunn. Det er så store negative samfunns- og miljøkonsekvenser forbundet med dette at prosessene burde vært stoppet eller satt på pause. Førre-var-prinsippet må ligge i bunn for alle store vedtak.

Norges Miljøvernforbund (NMF) finner regjeringens fremgangsmåte helt uakseptabel og har utformet høringssvarene deretter. NMF krever i høringssvarene på Sørlige Nordsjø II og på Utsira Nord at de videre konsesjonsprosessene stanses.

Premisset for prosessene slik de er lagt av regjeringen går etter «bordet fanger»-modellen, der en allerede har bestemt seg for utbygging, og der alle konsekvensutredninger kun blir pro-forma uten noen som helst betydning for de videre prosesser. Der det gjøres «justeringer» vil disse kun bli overfladiske og nesten uten noen som helst verdi, gitt høringsbrevens innhold og regjeringens uttalelser i media. Man har bestemt utbygging før en har innhentet data. Det gis tilsagn og gjøres avtaler på forhånd, noe som vil sette konsesjonsmyndigheten i en posisjon der en må kunne påregne at det vil komme erstat-

ningsansvar dersom konsekvensutredninger vil kunne legge begrensninger på utbygger/konsesjonshaver. Det er så store miljø konsekvenser, og samfunnskonsekvenser, inklusive konsekvenser for den allerede anstrengte forsyningssituasjonen at det vil være direkte uforutsvarlig å gå videre med disse prosessene på dette tidspunktet. Bedre å sette disse prosessene på pause nå enn å sette seg selv i en situasjon der en blir tvunget til å fortsette til tross for uholdbare konsekvenser for miljø-, samfunn- og forsyningssikkerhet.

I strid med Århuskonvensjonen

Regjeringen overstyrer sin egen energikommisjon. Energikommisjonen gjennomførte en digital innspillrunde den 10. mai, og frist for skriftlige innspill er satt til 25. mai. Allikevel velger Regjeringen å forbigå sin egen Energikommisjon ved å legge frem tidenes havvindsatsing dagen etter digitalt innspillsmøte, den 11. mai. Regjeringen fratar dermed den norske befolkningen, organisasjoner Norge og andre berørte og interessenter deltakelse

i de beslutningsprosessene som har størst betydning for norsk energi- og miljøpolitikk. Dette er ikke bare en overkjøring og forbigåelse av alle demokratiske prinsipper, men er direkte i strid med Århuskonvensjonens målsetninger, og da spesielt i artikkel 1 (Målsetting), og 7. (Allmennhetens deltakelse i forbindelse med planer, programmer og strategier vedrørende miljø). Hele prosessen, inklusive denne høringen, er udemokratisk og kun pro-forma for å gi et inntrykk av demokrati, mens det hele synes bestemt på forhånd. Hvorfor skulle det norske folk og organisasjoner inviteres til innspill og informasjon om norsk energipolitikk, når de store beslutningene allikevel tas utenfor? De innspill som er utarbeidet og inngitt til energikommisjonen for å kartlegge dagens situasjon og med forslag til løsninger blir dermed gjort verdiløse av dagens regjering. Er demokratiet for brysomt for Regjeringen?

Truer matsikkerheten

Havvindutbyggingene på Sørlige Nordsjø II, samt på Utsira Nord er i strid med forpliktelsene til FNs bærekraftsmål, og da spesielt delmål 14 Livet i havet. I en tid med stor usikkerhet rundt matproduksjon, global mat- og forsyningskrise m.m. satser man ikke på det som truer selve bæreevnen i våre sårbare marine økosystemer. Havvind har et enormt arealbeslag, forurenses det marine miljøet med støy, og elektromagnetiske felt fra store nettverk med undersjøiske kabler, forurenses med mikroplast som også kan inneholde store mengder av den farlige hormonforstyrrenen Bisfenol-A, evighetsgiften PFAS og andre giftstoffer. Denne nylig lanserte havvindsatsningen går på bekostning av og er en direkte trussel for FNs Bærekraftsmål, delmål 14 Livet i havet. Norge som nasjon har et internasjonalt ansvar for og forvalter et av verdens største og mest produktive havområder, som skal kunne brødfø en stadig voksende befolkning.

Ytterligere vindkraft i den regionen (NO2) som har størst utveksling med Nord-Europa er overflødig

Vindkraften som både er ustabil og uforutsigbar energikilde er lite egnet i norsk kraftforsyning. Det som allerede er bygget ut og satt i drift presser allerede stabiliteten i energiforsyningene maksimalt. Det er ikke plass til mer vindkraft enten den kommer på land eller til havs. Spesielt ikke ettersom Norge allerede er koblet opp med en betydelig kapasitet på

kraftoverføring via utenlandskablene som nå har åpnet opp de sørlige kraftregionene direkte mot markedene i England og på kontinentet. Den kraft som er tiltenkt produsert ved Sørlige Nordsjø II og ved Utsira Nord kommer inn i samme region (NO2) som har størst kraftutveksling. Samtidig som disse to feltene også befinner seg innenfor noenlunde samme geografiske værområde så vil svingningene i strømproduksjon også i stor grad sammenfalle med vindkraftproduksjonen i eksempelvis Danmark, Nord-Tyskland og Nederland. Blåser det mye i disse landene så blåser det gjerne også tilsvarende mye ved både Sørlige Nordsjø II og ved Utsira Nord, og tilsvarende når det er lite vind. Dette betyr at den overkapasitet det allerede er i området Danmark/Nord-Tyskland samtidig også vil gi overkapasitet i hele region NO2, inklusive de utlyste havvindfeltene Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord. Vi har tilnærmedesfri kraftutveksling og med ytterligere utbygging av vindkraft i samme vær- og utvekslingsområde blir dermed helt overflødig.

Det som på tysk kalles «dunkelflaute» er når vinden uteblir og det samtidig er både mørkt og kaldt. I motsatt fall i perioder med mye vind blir det faktisk produsert for mye vindkraft i Nord-Europa. Det gir dermed lite mening at Norge skal bygge ut enda mer av det samme som ikke virker lengre sør og innenfor samme kraftutvekslings- og værsone som allerede har overkapasitet på de samme tidene som det samtidig også blir overkapasitet i NO2. Denne artikkelen av siv.ing Bernt Pedersen i DN 09.12.2022 forklarer dette nærmere. Også innenfor samme energiområde betaler tyske myndigheter 807 millioner Euro årlig til tyske vindkraftverk for at de skal stå i ro og ikke produsere når det blåser, hovedsakelig til vindkraftverk i Niedersachsen og i Schleswig-Holstein. Og som ikke dette er nok, så betaler også tyske myndigheter danske vindkraftverk for å stå i ro og ikke produsere når det blåser.

Klimafordelene som blåste bort

Det gir absolutt ingen mening å bygge ut mer vindkraft innenfor samme utvekslingsområde (Nord Pool) som allerede har en betydelig overkapasitet. Dette betyr at alle klimakostnadene med gruve-drift, produksjon, montering, drift, vedlikehold etc for vindkraftanlegg tilknyttet region NO2 og Danmark/Tyskland/Nederland blir helt overflødig og samtidig også en gigantisk klimabelastning vi i et opplyst samfunn i 2023 burde spart

oss for. Dette blir derfor et rent negativt klimatiltak som vil utgjøre en stor negativ post i vårt nasjonale klimaregnskap. En kan ikke beregne klimafordeler for noe som det koster store mengder CO2 å produsere, og som i tillegg er helt overflødig og bortkastet. Disse utbyggingene på Sørlige Nordsjø II og på Utsira Nord fremstår dermed som helt meningsløse og unødvendige. Ikke bare utgjør de en helt unødvendig klimabelastning, men også som en sannsynlig miljøkatastrofe av store dimensjoner, og som et gigantisk kostnadssluk som må dekkes inn av norske strømkunder og skattebetalere gjennom evig høye strømpriser, ustabil energiforsyning og potensielt store offentlige subsidier rett fra felleskassen.

Ikke plass til mer ustabil energi i nettet

Også NVE advarer i sin rapport; Norsk og nordisk effektbalanse fram mot 2030 (NVE-rapport 20/2022, kapittel 3.3) mot at store ubalanser i kraftforsyningen i dag kan forverres med økt vindkraftproduksjon.

«Det oppstår fra tid til annen svært store ubalanser i Norge og/eller Norden. Noen ganger er ubalansene over 3000 MW, se Figur 19. Dette er svært mye sammenlignet med norske regulerkraftreserver på rundt 1800 MW (i tillegg kommer reservene i de andre nordiske landene). Typiske årsaker til slike avvik kan være store feil i prognosene for vindkraft og forbruk, eller utfall av et større kraftverk som varer lenge. En annen årsak er skjevflyt, som betyr at den virkelige flyten avviker fra flyten som er beregnet i markedsklareringen. Dette skyldes at modellen med budområder ikke alltid er god nok til å representere de fysiske forholdene i nettet korrekt. Økningen i vindkraftproduksjon både i Norden og Nord-Europa er ventet å kunne føre til ytterligere økninger i ubalansene i Norge og Norden. Store ubalanser er problematiske fordi TSO-ene i en slik situasjon bruker opp regulerkraftbudene til balansering. Det vil da være få reserver igjen til å håndtere et større utfall. Dette forverres av at ubalansene gjerne oppstår i andre områder enn reservene, noe som kan føre til underskudd i enkeltområder, typisk NO1. Her er det stor etterspørsel og lite produksjon og dermed lite reserver. Dette gjør NO1 avhengig av import fra andre områder.»

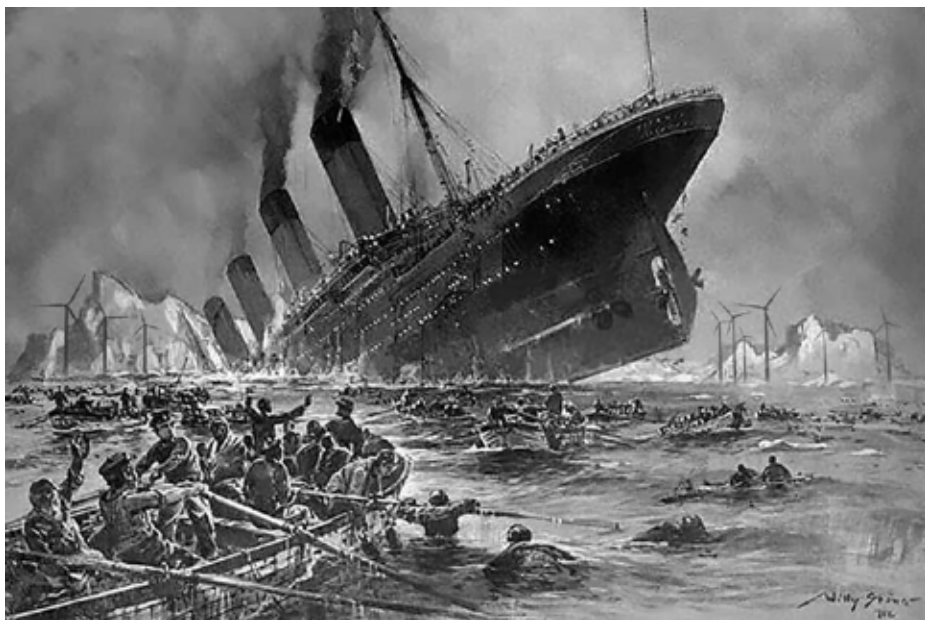
Det er samtidig også i samme vær- og utvekslingsområde som det allerede er overkapasitet på ustabil vindkraft i Danmark/Tyskland/Nederland som begge disse utbyggingene på Sørlege Nordsjø II og Utsira Nord faller innenfor. Når ubalansene i Norden allerede er over 3000 MW, og utbyggingene på Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II er stipulert til henholdsvis 1500 MW og 3000 MW ved maksimal utbygging, så er det lett å se for seg at dette vi føre til flere katastrofale situasjoner med betydelige ubalanser når de norske regulerkraftreservene kun er på 1800 MW. Summerer man de 3000 MW man allerede har i ubalanser med ny ustabil vindkraft/havvind så blir dette er ganske betydelig tall i samlede ubalanser.

«Hvis produksjonen er mindre enn lasten synker frekvensen. Reserver for oppregulering brukes for å øke produksjonen eller redusere lasten når frekvensen synker. Spesielt ved store ubalanser, hender det at tilgangen på reserver er mindre enn minimumskravet for å dekke dimensjonerende feil, eller at ledige reserver ligger inntengt bak flaskehals, ofte i NO2 og NO5».

NO2 er samtidig samme energiregion som vil få ilandføring av kraften fra de to feltene samtidig som det også er NO2 som har den største eksporteksponeringen mot de samme landene som allerede har overkapasitet innefor samme værrområde. Regelmessige blackouts og ekstreme prissvingninger kan dermed påregnes å bli den alminnelige hverdagen for norske bedrifter og strømkunder i årene fremover dersom en ikke klarer å stoppe denne prosessen med havvind på Sørlege Nordsjø II og på Utsira Nord, i tillegg til alle de andre vindkraftsakene som ligger og vaker i vannskorpen i flere av de norske kommunene. Dersom målet var å ødelegge kraftforsyningen i Norge og svekke norsk konkurransekraft og samfunnsstruktur til fordel for fremmed statsmakt så er dette absolutt veien å gå. For alle som ser hvor galt dette bærer avsted, så må disse prosessene stoppes umiddelbart.

Prissjokk og svekket konkurransekraft Norske strømkunder fikk høsten 2022 et prissjokk på energi vi aldri har sett maken til. Ikke bare svekker det vanlige innbyggers kjøpekraft, men i svært stor grad også norske arbeidsplasser som tidligere hadde et konkurransefortrinn fremfor de markedene vi konkurrerer på med rimelig kraft, så denne konkurransekraften forsvinne og også periodevis også oppleve betydelig høyere strømpriser i Norge enn

i Europa. Det var nettopp dette vi allerede har ofret alle de høyeste og mest majestetiske fossene og vassdragene for. Det var nemlig dette som sikret oss både velstand, industriutvikling og konkurransekraft. Nå er alt dette blåst vekk med vinden, bokstavelig talt. Ikke bare har vi nå koblet landet vårt opp mot det europeiske strømmarkedet med nesten full kapasitet, men vi har også introdusert en betydelig andel ustabilitet i vår egen energiforsyning gjennom storstilt utbygging av ustabil og uforutsigbar vindkraft. Når alt tilsier at vi er i ferd med å passere det punktet der vi ikke lengre kan kontrollere ytterligere ustabilitet burde vi umiddelbart trukket i nødbremsen og gjort opp status. Men dette er ikke det regjeringen nå gjør med en gigantisk satsning på ustabil havvind i samme værrområde der det allerede er en betydelig overkapasitet. Vi ender dermed opp med en svært kostbar utbygging som ødelegger absolutt all stabilitet i strømforsyningen og med en svært negativ miljøkonsekvens med noe som er fullstendig unødvendig og som blir en rent negativ klimabelastning. Og som om alt dette ikke er nok, så har man allerede bestemt seg på forhånd og før ens egen energikommisjon får analysert dagens situasjon og gitt anbefalinger til fremtidige tiltak og løsninger. Her kastes både FN's bærekraftsmål, stabiliteten i norsk energiforsyning, demokrati og alt annet direkte på sjøen. Og klimamålene blir satt grundig tilbake som følge av at hele denne havvindsatsninger kommer på toppen av en betydelig overkapasitet innenfor de samme periodene som tyske myndigheter allerede betaler hundrevis av millioner Euro årlig for at allerede utbygde vindkraftverk skal stå i ro og ikke produsere når det blåser. Absolutt helt utrolig.

Overflødig utbygging med store konsekvenser

Og når hele utbyggingen blir overflødig og unødvendig blir samtidig også alle konsekvensene helt unødvendige. Man belaster klimaet helt unødvendig. De marine økosystemene, inklusive tilgrensende eller overlappende gyteområder for tobis eller andre arter, blir truet av støy, forurensning (mikroplast/PFAS/Bisfenol-A m.m), elektromagnetsik støy fra et helt nettverk av elektriske kabler på havbunnen. Hele energiforsyningen trues med kritisk ustabilitet. Strømprisene vil bli konstant høye. Regjeringen vil gi store subsidier til investering og/eller garantere høye strømpriser og eventuelt dekke differansen fra felleskassen dersom strømprisene skulle bli lavere.

Springbrett for etablering av nye arter – en trussel mot eksisterende gyteområder for tobis m.m.

Det argumenteres flere steder om at havvind er bra for fisk fordi de utbygde områdene skånes mot tråling og fiske. I tillegg at et havvindanlegg også vil kunne fungere som et kunstig fiskerev. Dette er begge helt riv ruskende feil argumenter. For det første så er allerede fisket regulert for geografiske områder, der det er full anledning til å legge ytterligere begrensninger ved enten vern eller ved tildeling eller reduksjon av kvoter eller arter innenfor de geografiske områdene der det skulle være et behov for dette. En behøver absolutt ikke utbygging av miljøskadelig havvind for å oppnå dette. De mekanismene en trenger har vi allerede gjennom lovgivning og reguleringer. Når det gjelder kunstige fiskerev, så kan det godt være høyere konsentrasjonen av enkelte

fiskeslag innenfor et havvindanlegg, men dette er ofte predatorer på jakt. Støy og elektromagnetske felt etc vil kunne utgjøre et betydelig konfliktområde vs gyting. Dette advarer bl.a Havforskningsinstituttet imot.

«På den andre sida kan slike rev også fungere som springbrett for framande artar, slik at dei kan spreia seg til nye område der dei ikkje høyrer naturleg heime.»

Vi er nå i en situasjon der høyere havtemperaturer kan føre til at nye arter, som ikke hører naturlig hjemme her, introduseres og får fotfeste i norske farvann. De senere årene har vi sett nettopp dette der flere mer tropiske arter har blitt fanget i våre farvann og i større frekvens og mengder enn noensinne tidligere. Sørliche Nordsjø II er tilgrensende og delvis overlappende gyteområder for nøkkelarten tobis. Her vil de trues både direkte ved støy og elektromagnetiske felt over store deler av havbunnen, men også av at det kan etableres større mengder av predatorer som kan tenkes å gjøre innhogg i bestandene før de får gytt. Dette vil kunne gi uante konsekvenser ettersom fiskeslag som tobis også er selve grunnlaget for andre arter som sei og forskjellige andre arter torskefisk. Trues maten til torsken, så trues også selve bæreevnen i våre viktige havområder. I en situasjon der krig og tilgangen på gjødsel m.m truer verdens matproduksjon vil det være fullstendig forkastelig å satse på noe som kan true vår egen matproduksjon. Husk også at Norge er avhengig av å importere mellom 60-70% av all maten vi spiser. Dette har vi absolutt ikke råd til å sette på spill for korttenkte symboltiltak med katastrofale følger.

En betydelig forurensningskilde for mikroplast, PFAS og Bisfenol-A Vindkraft er samtidig også en betydelig kilde til forurensning av mikroplast, via erosjon fra turbinblader og maling etc. Når vi er nødt til å redusere alle eksisterende kilder så gir det absolutt ingen mening å introdusere flere helt nye kilder som vil bidra til enda mer forurensning. Problemene med erosjon er betydelig større enn det bransjen selv opplyser, og som også myndighetene tar for god fisk. NMF har dokumentert at dette problemet er vesentlig, og også at det også forsterkes ytterligere i våre krevende klimatiske områder. Videre dokumenterer vi i våre høringssvar til ECHA og Miljødirektoratet at bransjen også kontrollerer det meste av eksisterende kunnskapsgrunnlag, som vist i to rapporter, fra Korea og

fra Sverige. Ikke bare er turbinvingenes epoxykompositt en betydelig kilde til utslipp av den farlige hormonforstyrrende miljøgiften Bisfenol-A, men også den ytre coatingen inneholder også mengder av de ikke nedbrytbare miljøgiftene PFAS. Alle disse stoffene står på EUs liste over stoffer av sterk bekymring og som står ovenfor sterke restriksjoner. All utplassering av ny vindkraft blir dermed potensielle nye kilder for utslipp av disse bekymringsfulle stoffene. Mikroplasten i seg selv er også et betydelig problem der det finner vei inn i alle deler av miljøet og inn i næringskjedene. Ettersom utslippene av mikroplast ikke brytes ned i naturen hoper de seg opp og akkumuleres, utslipp etter utslipp og år etter år. Vår viktigste oppgave nå er å redusere eksisterende utslipp og hindre etablering av nye.

Oppsummering

Når isfjellet dukker opp på radaren foran Titanic ville den beste løsningen vært å sakke farten og endre kurs. Denne regjeringen sikter i stedet direkte mot isfjellet og gir maks gass på alle motorer. Norsk konkurransekraft og stabiliteten i energiforsyningen ødelegges. Det samme skjer med naturen og bæreevnen i de sårbare marine havområdene Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på. Det hele med et svært kostbart tiltak som belaster klimaet unødig og som vil bli liggende som en gigantisk klimabelastning i all overskuelig fremtid. Alle videre prosesser med Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord må derfor stanses.

Etableringen av en energikommisjon er fullstendig bortkastet når en samtidig forserer hele dette arbeidet ved å gjøre alle de store beslutningene før en har tatt seg tid til å høre på innspill eller å kartlegge situasjon og muligheter. En slik udemokratisk prosess er dessuten direkte i strid med Århuskonvensjonens forpliktelser om deltakelse i miljøsaker.

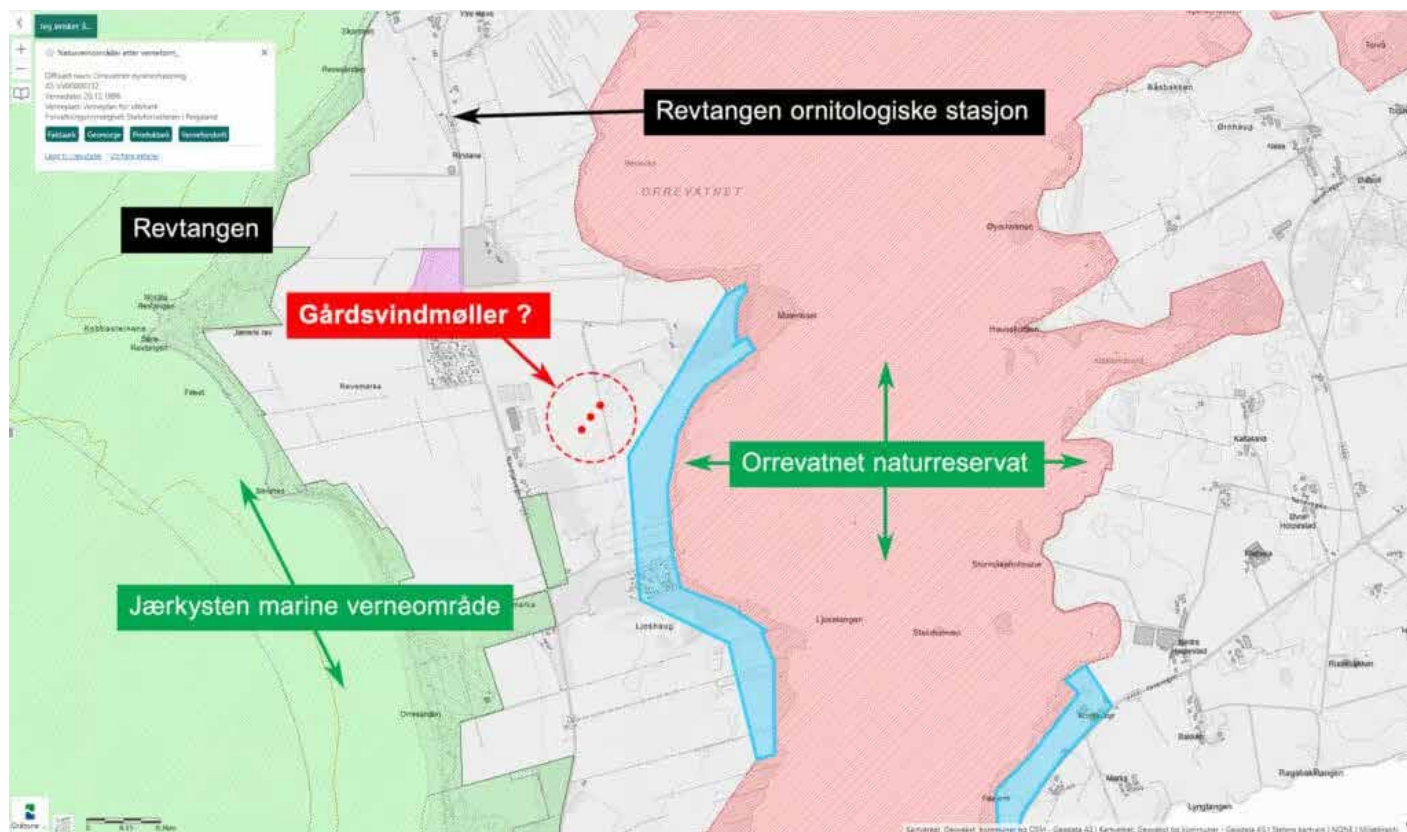
Miljøvernforbundet krever full stans Norges Miljøvernforbund krever full stans i all behandling og videre prosesser ved disse utbyggingene. I stedet må Regjeringen satse på fornuftige energitiltak, og da spesielt på utnyttelse av stabil varmeenergi fra jorden, både til oppvarming direkte, og til geotermisk elektrisitetsproduksjon. Som den nasjonen som har den fremste teknologien og kompetansen på dyp drilling fra Nordsjøen er det samtidig også Norge som er det mest naturlige landet å satse på utnyttelse av geotermi-

sk energi. Det er dette som blir en ekte omstilling av opparbeidet kompetanse og teknologi fra Nordsjøen og til en stabil fornybar energikilde som kan bli helt sentral når fremtidens energisystemer skal bygges her i Norge, og også kunne eksporteres og bygges utover i andre deler av verden.

Mens utviklingen av geotermiske systemer går med ekspresstempo andre steder i verden, står det norske kompetansemiljøet igjen på perrongen og venter på et regn av gratis subsidiepenger som skal regne over en havvindsatsning som ikke bare er helt overflødig, men som også er en gigantisk blindgate i forhold til utviklingen av fremtidens energisystemer. Den ustabile vindkraften blir som de utdøende dinosaurene som forsvinner fra evolusjonens trestamme, mens utnyttelse av varmeressursene som ligger tilgjengelig under jorda blir løsningen på fremtidens energiutfordringer. Vi har den beste kompetansen og de fremste teknologimiljøene. La oss ikke kaste de bort på subsidier eller på klima- og miljøskadelige løsninger. Subsidiering av klimaskadelig miljøødeleggelse er vi helt imot.

NMF krever full stans i prosessene med havvind/vindkraft på Sørliche Nordsjø II og på Utsira Nord, og ønsker i stedet full satsning på utnyttelse og utvikling av geotermisk energi som fremtidens stabile og miljøvennlige energiforsyning.

"Gårdsvindmøller" i et av Norges viktigste våtmarks- og fugleområder..?

I serien av hvilke vindkraftplaner som er den aller verste må vel den ta den absolutte prisen?

Det er sannelig ikke lett å si hvilket vindkraftverk som er verst i disse dager. Her kommer det ene prosjektet verre enn det andre opp på bordet, og vi har allerede sette en rekke horrible prosjekter bli banket gjennom av forvaltningen.

Det spiller tydeligvis ingen rolle om de blir dømt i Høyesterett for brudd på menneskerettighetene, slik som på Storheia og Roan på Fosen i Trøndelag, der på ulovlig vis fortrenger den samiske reindriften (Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida) fra

deres viktige vinter/vårbeiteområder. Det spiller heller ingen rolle om de ødelegger de flotteste naturlandskapene, naturmangfoldet, eller folkehelsen. Det betyr absolutt ingenting om det er på Rákkoč-arro, Rásttigáisá (Davvi) eller på Sørøya i Finnmark. Eller på Frøya, på Haramsøya, på Okla/Stadlandet, på Buheii i Agder, i Tysvær, i Bjerkreim, eller på Vardafjell i Rogaland, på Kjølberget i Finnskogen eller de mange andre stedene over hele landet der de bare presser igjennom det vindkraftverket etter det andre. Vindkraften skal tydeligvis bygges uansett konfliktgrad.

Mindre vindkraftanlegg går ofte under radaren...

Mye av fokuset har vært på de store vindkraftutbyggingene. Disse må gjennom en lengre konsesjonsprosess. KU-forskriften setter grensen for konsesjonsplikt for vindkraftanlegg med en installert effekt på mer enn 10 MW. Dette har ført til en ny boom av mindre vindturbiner som holder seg under denne grensen. Det kan være svært lett å overse de mange sakene som dukker opp på forskjellige steder rundt omkring i kommunene. Slike saker går veldig lett under radaren og dukker

gjærne bare opp på postlistene i kommunen før de kommer opp til behandling, og plutselig så står de der. Det er nettopp slik denne saken ble fanget opp. Vi finner bare en enkelt oppføring i postjournalen i Klepp kommune der det ligger en uttalelse fra Statsforvaltaren i Rogaland. Vi har ikke funnet søknaden fra tiltakshaver hos kommunen, men vi har et innsynsskrav på de dokumentene som kommunen har oversendt Statsforvaltaren til uttale. Vi vil oppdatere denne saken så snart vi får disse i hende.

Toppen av galskap..?

I sin "Uttale til forslag om nye fornybare energikilder, Reve Kompost AS" skriver Statsforvaltaren i Rogaland følgende om planene;

"Vi fraråder bruk av gårdsvindmøller. Området ved Reve og Orre er av det mest fuglerike i landet, der selve tiltaksområdet er IBA-område (Important Bird Area) med høy tetthet av fugl, i tillegg til at Orrevatnet naturreservat er plassert på østsiden og Jærstrendene landskapsvernområde på vestsiden av eiendommen. Begge disse våtmarksområdene er vernede RAMSAR-områder.

Videre går det en smal trekkorridor med store volum av fugl, inkludert mengder av rødlistearter, gjennom det smale landområdet mellom Orrevatnet og havet. På denne bakgrunn vurderer vi at området er av det mest konfliktfulle i Rogaland for utplassering av vindmøller.”

Det er også her Stavanger Museum har Revtangen ornitologiske stasjon, bare et lite steinkast unna. Orrevatnet og Revtangen er blant de viktigste og mest fuglerike kyst- og våtmarksområdene i hele landet. En rekke fuglearter hekker her. Høst og vårtrekket er et skue, der en kan oppleve store mengder fugl av de fleste arter på vei til- og fra sine hekke og overvintringsområder. I tillegg er det titusenvis av fugl som overvintrer i dette området, og det er også godt besøkt av en rekke arter rovfugl. Her finner en kanskje større artsrikdom og antall fugl og rødlistede arter gjennom året enn noe annet sted i Norge. Og nettopp her, like ved, og klemt mellom Orrevatnet naturreservat og den viktige Revtangen på Jærkysten marine verneområde at Reve Kompost har fått den glimrende idéen å sette opp sine “gårdsvindmøller”. Eller kall de gjerne “kompostkverner for fugl”.

Tre turbiner av modellen Solid SWP25-16TV20 er valgt. Disse har en navhøyde på 18 meter, og en totalhøyde på 26 meter. Hver turbin har et sveipeareal på 200 m² og samlet får de tre turbinene et samlet sveipeareal på 600 m².

Statsforvaltaren i Rogaland har skrevet en inngående uttale til saken, og har omtalt konfliktområdene nøye. Denne er verd å lese.

Viktig å følge med..

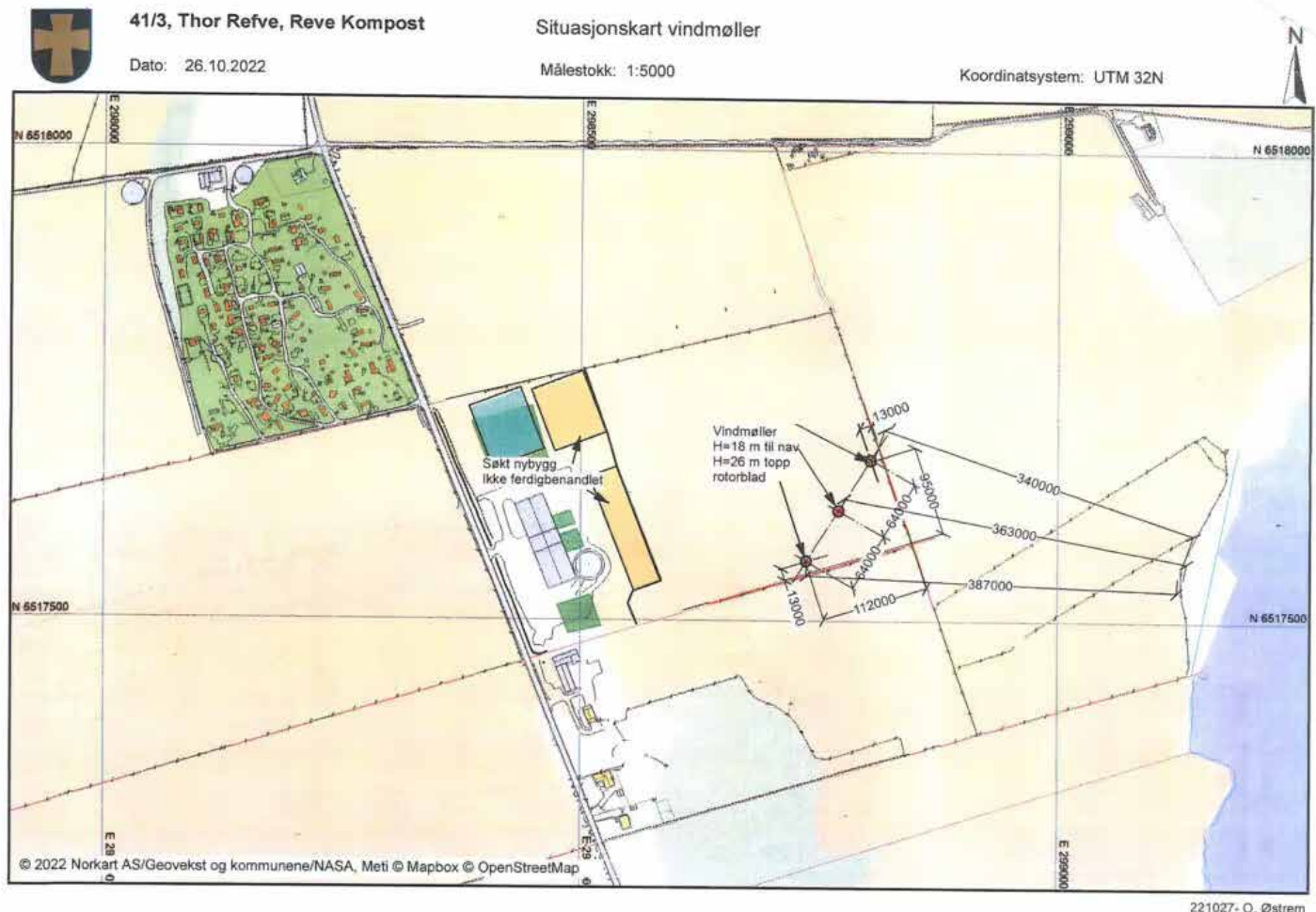
Dette er ikke noen enestående sak, men noe som popper opp i flere kommuner over hele landet. Det er svært viktig at folk må følge med på postjournaler og sakslister hos kommunene. Ring gjerne til kommuneadministrasjonen, rådmann eller ordfører i din kommune. Kommer det andre slike saker er det viktig at de blir fanget opp på et så tidlig tidspunkt som mulig. Spre nyheten og snakk med andre i ditt lokalmiljø, og tips din naturvernorganisasjon og/eller send informasjonen videre til oss i Norges Miljøvernforbund. Det er viktig at vi får engasjert oss så tidlig i prosessene som mulig, men det er ofte du som er ute i lokalmiljøet som får høre om slike saker først og bør sjekke jevnlig hos din kommune.

Send gjerne tips om slike eller andre miljøsaker til tips@nmf.no

Og ”gårdsvindmøllene” ved Orrevatnet..

Vi har enda ikke sett at denne søknaden har vært oppe til behandling i kommunen, men vi undersøker den aktivt og vil oppdatere denne siden når vi får noe mer informasjon om utviklingen.

Det er helt hårreisende og uakseptabelt å plassere vindturbiner i et så viktig fugleområde som dette, eller i et annet område med andre miljø- og naturverdier. Reve Kompost AS kan bare skrote og kompostere disse planene med en gang. Her vil de møte stor motstand.

Kartet som er vedlagt søknaden for “gårdsvindmøller” ved Orrevatnet naturreservat, Klepp kommune, Rogaland.

Miljøvernforbundet vil ha forbud mot skiseiling/kiting nær vinterbeiter, kalvingsområder og trekkruter i alle våre 23 villreinområder

Kiting Hallingskarvet - Bilde: WikiMedia commons

Norges Miljøvernforbund sendte i dag krav til Klima- og miljødepartementet om forbud mot skiseiling/kiting nær vinterbeiter, kalvingsområder og trekkruter i alle våre 23 villreinområder.

Hvis villreinen skal overleve som art, må den alvorlige situasjonen villreinen befinner seg i tas på dypeste alvor.

Forvaltningsmyndighetene og alle berørte kommuner må sørge for at villreinen har nødvendig «urørt» areal til sin nomadiske livsførsel. Vi vet at en slik begrensning av menneskelig bruk av naturen vil komme i konflikt med Allemannsretten, men å ta vare på naturen og dens arter må være «Allemannsplikten».

Skiseiling/kiting i feile områder er en katastrofe for villreinen. «Mennesket med kjempeørnen» kan fort bli dyrenes svøpe.

Menneskene har jaktet villrein i 10 tusener av år. Villreinen har derfor utviklet en overlevelsesstrategi som påvirker alt fra flokkstørrelse, valg av beite- og kalvingsområder og ikke minst fluktadferd. Villreinen frykter mennesket som det frykter ulv, jerv og kongeørn. Kombinasjonen

menneske, stor fart og «kjempeørnen» på himmelen vil fremstå som ekstremt farlig for villreinen.

Villreinen opptrer som den alltid har gjort, men menneskelig påvirkning gjør at arealene som er tilgjengelig for dem blir oppdelt og i tillegg stadig krymper. Det vi ser på som enorme områder av urørt natur, fremstår for villreinen som en liten «klatt». De har medfødte behov og egenskaper som gjør villreinen til et av dyrene som er i stand til å gjennomføre de lengste sesongtrekkene som gjøre hos landlevende dyr. Våre krav til kraftressurser, veier/ jernbane og fritidsboliger lager de fleste av de permanente hindringene villreinen møter og som splitter opp arealene som er tilgjengelige. Villreinen skyr områder med stor menneskelig aktivitet. Fritidsboliger i seg selv er ikke noe stort problem. Villreinen kan beite tett inntil husveggen, så lenge det ikke er mennesker der. Her, som med mindre fjellveier, er det omfanget av bruk og graden av menneskelig forstyrrelse som blir legger føringene for hvor avgjørende hindringen blir.

Menneskers bruk av naturen er blitt vesentlig større og mange nye grupper av brukere er kommet til. Antallet naturbrukere i villreinens områder som stadig trenger dypere inn på dyrenes territorier bidrar til å ødelegge villreinens muligheter til å gjennomføre sine naturlige sesongtrekk mellom beiteområder/kalvings områder som er nedarvet gjennom tusener av år.

Veidemannstankegangen finnes fortsatt hos en rekke tradisjonelle friluftsmennesker og jakt, fiske og bærplukking er for denne gruppen en naturlig del

den holder seg lengre borte fra stien. Den krysser stien sjeldnere, slik at stien til slutt blir en barriere.

Likevel er ferdsel til fots eller på turski mulig å styre gjennom fornuftig areal-disponering, der hensyn til villreinen må telle mer enn menneskelige ønsker og interesser. Turløypene, både sommer som vinter, er det mulig å endre på for å ta hensyn til og tilrettelegge for at villreinen kan gjennomføre side vandringer mellom sommer-/vinterbeiter og kalvings områder. Norske fjellområder kan i vest

kan villreinen bare trekke seg unna, men kjempen på himmelen vil skremme dem på kilometers avstand. Skiseileren har kanskje ikke engang sett villreinen, men dyrene har sett kiten, og den beveger seg fort! Resultatet av et slikt "møte" mellom skiseiler/kiter og villrein vil ofte utløse en panikkreaksjon hos villreinen. Det vil selvfølgelig stresse de allerede svekkede dyrene, hindre dem i å få ro til å beite, øke energiforbruket, jage dem vekk fra deres vante traseer men, det kan også medføre dyrene tar dårlige veivalg som igjen kan koste dem livet. Utfør stup, inn i rasfarlige områder etc. Forvaltningen må søke å unngå at villreinen blir forstyrret gjennom vinteren.

Vi ønsker ikke skiseilere/kitere til livs! Vi ønsker å redde de norske villreinstammene. Dessverre er det ofte sånn at skiseilere/kitere søker til de samme områdene som villreinen gjør. Der interessene krysser, må noen vike. For menneskene er det lek, rekreasjon og naturopplevelse. For villreinen er det spørsmål om å overleve. Det er derfor åpenbart at det ikke skal være villreinen som må vike!

Det må være akseptabelt å omdirigere og endre traséer slik at man kan beskytte villreinens vinterbeiter og trekkruter frem til disse. Det vil være viktig for alle brukere av fjellet men det er spesielt viktig med hensyn til skiseilere/kitere. Som et konkret eksempel på et grep som lett bør kunne gjøres på Hardangervidda: Det kan må være formålstjenlig og fornuftig å skjerme områdene sør for RV7. I områdene nord for RV7 er det på grunn av CWD situasjonen lite ønskelig at villrein oppholder seg og skiseiling/kiting kan være «positivt». I andre villreinområder vil det være mulig å gjøre andre tilpasninger.

Hvor villreinen har trekkruter, vinterbeiter og kalvingsområder bør være godt kjent i alle våre villreinområder. Det må derfor være enkle grep som kan tas for å gi villreinen ro om vinteren.

Norges Miljøvernforbund ber herved departementet få på plass nødvendige bestemmelser for et slikt forbud snarest. Spesielt for Hardangervidda haster det.

Villreinen må få ro i vinter!

Villreinen er svært sensitiv for forstyrrelser. En liten bevegelse langt ute i horisonten kan være nok til å sette i gang en fluktrespons der villreinen forlater fremgravd mat og må starte matsøket sitt helt på nytt. Stress tærer også unødig på vinterreservene. Bilde: Villrein fra Sirdal/Setesdalsheiene Foto: Arnfinn Nilsen/NMF

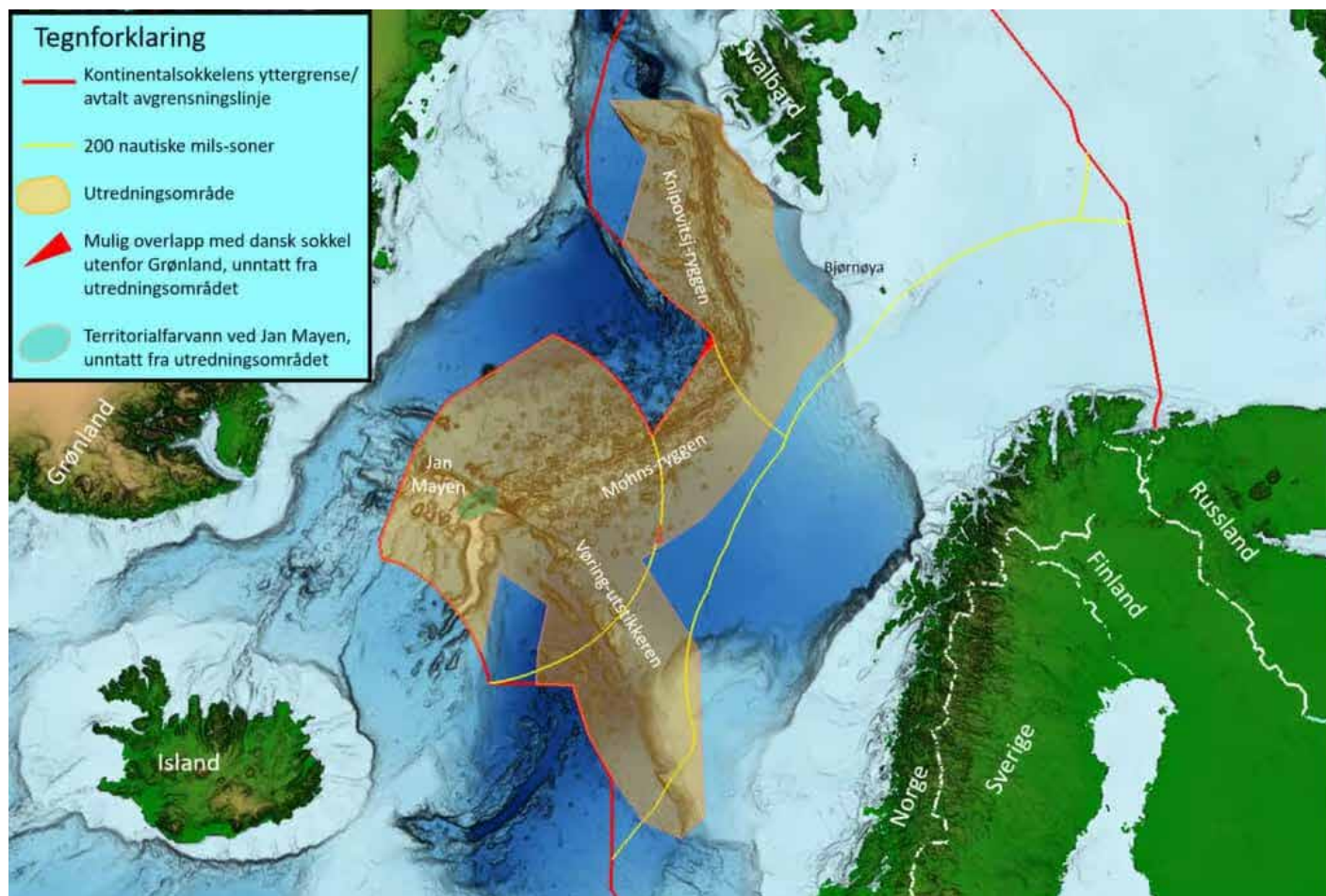
av naturbruken, men den er satt under press av et friluftsliv i drastisk endring. Stadig flere naturbrukere med lite eller ingen kunnskap om naturen vil nå bruke den, noe som medfører en stadig større belastning på naturen og artene som lever der. Ny teknologi som ekstremklær, kite, skiutstyr, sykkel (med og uten motor) og moderne aktiviteter, har fått frem nye trender innen menneskelig naturbruk og menneskelig påvirkning. Hundekjøring blir også stadig mer populært og hundespennene har selvfølgelig evnen til å trenge dypt inn i villreinområdene. Her bør forvaltningsmyndighetene/kommunene også være på vakt og eventuelt også innføre begrensninger eller tilrettelegg for bruk av egnede områder.

I enkelte områder er bruken av merkede/kvistede løyper så stor at villreinen ikke vil nærme seg. Langt mindre krysser slike "stier". I Rondane og på Hardangervidda følger 95% av turgåerne merkede ruter. Det er da verdt å merke seg at stier som benyttes av mer enn 30 personer pr dag forstyrrer villreinen i den utstrekning at

tilby gode sommerbeiter. Om vinteren er det områdene i øst som har best tilgang av vinterbeite. Det har vært trekkruter mellom disse områdene i uminnelige tider noe som er godt dokumentert gjennom spesielt fangstminner. Våre menneskelige barrierer deler opp leveområdene og svekker derved fjellområdenes evne til å gi dyrene det de behøver for å opprettholde god kondisjon, ernæring og reproduksjon. Menneskelig forstyrrelser fører til tap av beitetid som skyldes stadig årvåkenhet med tilhørende fluktrespons.

Villreinens mattilgang er på sitt laveste gjennom vinteren noe som fører til at dyrene er på sitt svakeste og mest sårbare på denne tiden. At dyrene når vinterbeitene og får være i fred der er derfor av vesentlig betydning for overlevelse, fødselstall og kalvevekt. Men skiseilere/kitere ønsker seg store hvite vidder og bort fra merkede traseer. De kan forflytte seg langt inn uberørte villreinområder stille, raskt og med "kjempeørnen" på himmelen over seg. En turgåer på ski som møter villrein

Miljøvernforbundet er negativ til åpning av utvinning av havbunnsmineraler og ber Norge om internasjonalt forbud

Kart fra høringsfokuset

Utvinning av mineraler på havbunnen har store implikasjoner og uante miljøkonsekvenser. Det er samtidig et signal på et verdensomspennende forbruk som er ute av kontroll og der en nå vil ta i bruk absolutt siste skanse i vår jakt på jordens siste ressurser.

Mesteparten av verdens havområder er fremdeles ikke kartlagt, og risikoen for uopprettelig skade på våre marine havmiljø er større enn noensinne. Saken ble lagt ut til høring med frist 27.01.2023.

Norges Miljøvernforbund sendte i dag vårt høringsinnspill der vi er sterkt kritiske til åpning for gruvedrift på havbunnen, og der vi i stedet ber Norge ta initiativ til et internasjonalt forbud.

Føre-var-prinsippet må ligge absolutt og uavkortet til grunn for all håndtering av forvaltningen av havområdene og dets ressurser. Dette er også det førende prinsippet bak FNs bærekraftsmål i sin helhet, men også spesifikt delmål 14 – Liv i havet. Bærekraftsmålene er ikke noe vi kan velge å overse som det passer oss, men er en signert og ratifisert arbeidsplan som forplikter verdens nasjoner, også Norge.

De valg Norge nå foretar seg vil ikke bare ha implikasjoner for de havområdene vi selv forvalter, men vil også kunne få verdensomspennende følger. Norge har gjennom en årrekke stått helt i front for å fremme internasjonale miljøstandarder og sikre verdens klimamål. Mange land ser til Norge når de selv skal avgjøre sin egen politikk. Dersom Norge åpner for utvinning av havbunnsmineraler, vil en lett kunne komme i en situasjon der andre land med mer tvilsomme miljøstandarder setter i gang gruvedrift på havbunnen med vidt gripende og uopprettelige konsekvenser.

Dersom Norge selv har åpnet for utvinning mister vi vår unike posisjon til å sikre bærekraftige og miljøvennlige løsninger andre steder. Prøver vi å legge føringer på andre, er det lett å se for seg det åpenbare svaret; «men dere gjør det jo selv». Dette er ikke en situasjon Norge ønsker å sette seg i. Vi trenger en nasjon som kan være førende, og som kan sette internasjonale miljøkrav som sikrer havområdenes videre overlevelse og helsetilstand.

Internasjonalt moratorium mot utvinning

I stedet for å åpne for en utvinning vil absolutt ikke kjenner konsekvensene av burde Norge heller være den nasjonen som holdt igjen og viste ansvarlighet. NMF vil derfor foreslå at Norge som nasjon tar initiativet til et internasjonalt moratorium som forbyr utvinning av havbunnsmineraler innenfor en gitt tidshorison, minimum frem til 2030.

Høringsnotatet og konsekvensutredninger

Det er til høringen fremlagt flere konsekvensutredninger fra Fiskeridirektoratet, Polarinstituttet, Havforskningsinstituttet m.fl. Felles for alle disse er at ingen av dem kjenner de totale konsekvensene eller de eksakte metodene eller standardene slik gruvedrift vil bli foretatt med. Det er i så måte et svært sviktende grunnlag for å tillate åpning av noe som kan ha store, vidt gripende, og irreversible konsekvenser. Før-var-prinsippet må være absolutt før en beslutning med slikt omfang og konsekvenser kan vurderes åpnet. Vi er absolutt ikke der på dette tidspunktet, og vi vil heller ikke kunne være der i uoverskuelig fremtid.

Hentet fra forordet på side 3 i Høringsdokumentet, sitert;

Det er i dag sterk geografisk konsentrasjon av utvinning og prosessering av viktige mineraler globalt. Slik konsentrasjon er potensielt et hinder for pålitelig og sikker tilgang til nøkkelinnsatsfaktorer for alle land. Det er stor og økende oppmerksomhet om dette i Europa, USA og verden for øvrig. Kommersiell utvinning av mineraler fra Norges havbunn kan bidra til å avhjelpe dette på sikt.

NMF reagerer på at forhold som preges av geopolitiske hensyn og maktbalanse, dvs. hvor jordressurser i dag befinner seg globalt og at det er viktig å jevne dette ut ved å ha egen produksjon. Det dannes nærmest et bilde av at andre regioner ikke vil dele sine ressurser med Norge eller vår del av verden, og at dette følgelig skal danne grunnlag for Norges behov for å se nærmere på egen sokkel. Denne argumentasjonen er ikke holdbar politisk sett. Norge er en liten spiller globalt og kan ikke uten videre ta på seg rollen som redningsbøye for Vesten på mineraler som vi har forsøkt gjøre på såkalt grønn energi ved regjeringens planer om havvind og hydrogen, planer NMF mener er fullstendig uansvarlige å effektivere.

NMF mener Konsekvensutredningene (KU) er preget av ikke konkrete nok eksempler på utvinning ifht manganskorper eller sulfider, vi tenker da på metoder, typer utstyr, logistikk. Heller ikke er det mer enn skjønsmessige vurderinger som legges til grunn ifht miljøpåvirkning. KU er preget av stor mangel på eksakt kunnskap og spørsmålet er om norske myndigheter skal bruke mye penger og ressurser på å konkretisere dette mer nå.

NMF mener det er feil prioritering og i den grad det er et behov for metaller mener NMF og at en må gjenvinne mest mulig av det som er i kretsløpet nasjonalt og globalt. Bare på kobber er mengden en kan samle inn i Norge hvert år på kasserte materialer det samme som en skulle produsere ved kobbergruve i Repparfjorden (Tall fra avfallsindustrien 2018) NMF mener alle steiner skal være snudd i fht tilgang og behov for metaller før en går videre på norsk sokkel.

Norge som en del av Europa og verden vil heller ikke være en stor forbruker av mineralene da bruken av disse som innsats i produkter for det globale marked må skje nær dette store markedet de neste generasjoner, dvs. i Asia, evt. Nord Amerika. Samtidig som Norge i den store sammenhengen er en liten aktør er det samtidig også viktig å være seg bevisst på den rolle Norge har som foregangsland i sentrale miljøspørsmål globalt. Dersom Norge tillater denne typen gruvevirksomhet hos oss selv mister vi samtidig vår posisjon til å jobbe frem og sette miljøstandarder andre steder i verden. Og med mange nasjoners tvilsomme miljøstandarder kan det fort bære utforbakke med havområdenes produksjonsevne fordi vi ikke tok tilstrekkelig hensyn da vi hadde muligheten.

Utredningsområdet berører nasjonalpark og naturreservat

Kartet som viser utredningsområdet s 31 viser og at Jan Mayen området og Svalbard er innenfor. Begge disse øysamfunnene sitt territorium er vernet som nasjonalpark og naturreservat med tilhørende begrensninger på inngrep og miljøbelastning. Dette er nok et argument imot å gå videre på leting/kartlegging.

4 avsnitt side 20 i KU:

NMF reagerer på ordlyden i dette avsnittet; sitat;

Når det gjelder forurensning er det blant annet et mål at virksomhet i havområdene ikke skal bidra til forhøyede nivåer av forurensende stoffer, og at utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot miljøet skal reduseres kontinuerlig med mål om å stanse utslippene.

NMF oppfatter innholdet i avsnittet som en åpning for i første instans å forurense for så redusere forurensningen etter hvert. NMF mener generelt at inngrep i

2023 må skje uten såkalte "røde" løsnings på generell basis og mener uavhengig av utkomme av denne høring at skulle det gjøres leting /undersøkelse så må det totale miljøbelastning umiddelbart ikke økes men være stabil og etter hvert minkende.

Norsk sokkel allerede belastet

Store deler av norsk sokkel har siden 50 år tilbake vært belastet med olje og gass utvinning som har satt sine spor. Vi vet det i dag finnes ukjent antall millioner m³ borekaks på sokkelen som ikke er fjernet. Videre er inngrep gjort ifht at rørledninger i stort antall er lagt i tillegg til eksisterende produksjonsheter fra Ekofisk til Barentshavet. NMF ser at oppdrettere også ønsker å bruke mer offshore løsninger, det samme vil eksempelvis også vindindustrien.

NMF mener norsk sokkel og norske havområder er under sterkt press nå at vår forvaltning går langt utover det som kan anses forsvarlig. Havet er lite utforsket og vi vet alt for lite i dag til at vi kan tillate ytterligere inngrep. Før-var-prinsippet må være absolutt før en kan fatte vedtak som innebærer en så stor risiko og alvorlighetsgrad som dette.

Utvinning av havbunnsmineraler er absolutt siste skanse

Den store tørsten etter mineraler og ressurser har ikke bremsset noe de senere årene. I stedet har forbruket økt eksponensielt og ukontrollerbart. Vi må heller forsøke å gjøre noe med det egentlige problemet, heller enn å lage nye og enda større problemer for å dekke over problemet i stedet for å løse det.

En annen ting som illustrerer de potensielle problemene med gruvedrift på havbunnen er at vi som mennesker heller ikke klarer å håndtere gruvedrift på landjorda uten å forårsake stor miljøskade, med forurensning og giftig avrenning, eller hvor vi håndterer alt gruveslammet. Miljønasjonen Norge har valgt å bruke livskraftige og verdifulle fjorder som søppeldunk. Vil skal bruke naturen og miljøet, ikke forbruke og konsumere absolutt alt vi kommer over. Vi har dessverre ingen ny jordklode å hoppe over på når denne er brukt opp. Vår higen og tørst etter de siste mineraler må løses på andre måter.

En ting er å finne måter å redusere det totale forbruket, gjerne ved å finne smartere løsninger og bedre utnyttelse. Gjenvinning og sirkulærøkonomien må vi bli mye

bedre på. Kan vi redusere forbruket ved reparere og gjenvinne i stedet for å kaste og lage nytt, med dertil følgende jag etter flere ressurser? Dette er spørsmål vi må stille oss før vi går løs på de absolutt siste ressursene på havbunnen.

Kan det finnes andre kilder til de mineralene vi trenger..?

Gjenbruk av materialer kan også løse et forurensningsproblem

Vi mennesker har gjennom en innbilt tilstand av overflod tilegnet oss en bruk- og kast holdning der det har vært lettere og mer lønnsomt å kaste og lage nytt enn å ta vare på ressursene. På flere områder har vi derfor gjennom en lang rekke tiår allerede kastet fra oss verdifulle materialer som kunne vært utnyttet mye bedre.

Bedre ressursutnyttelse ved utnyttelse av allerede utvunnede mineraler
Det ligger et stort potensiale i å utvinning og gjenbruk av materialer fra gamle deponier, søppelfyllinger, og dumpfelt fra forsvarer. I tillegg til å bidra til bedre ressursutnyttelse til dekking av dagens og morgendagens behov vil en samtidig også potensielt løse store u håndterbare miljøproblem. Gamle synder ryddes opp og gode ressurser utnyttes.

Mange av de gruvene som har vært operert gjennom de siste hundre årene har kun lett etter en ting. Ofte er bergartene som har vært drevet ut inneholdt et spekter av forskjellige mineraler som har blitt liggende igjen i gruveavfallet. Har en drevet en kobbergruve, har en kun fokusert på kobberet og utvunnet dette. Gammelt gruveavfall kan være en betydelig ressurs som er mye lettere tilgjengelig enn å drive ut nytt materiale fra berget. Hvilke forekomster som ligger i allerede utvunnet gruvemateriale, er viktig å få kartlagt. Det gir lite mening i å utvinne stadig nye forekomster når vi allerede har flere lett tilgjengelige allerede. Lønnsomheten for restmineraler kan også være betydelig annerledes i dagens marked enn de var da hoved substansen ble utvunnet. Ressursutnyttelse er viktigere enn nye miljøskadelige inngrep. En annen faktor er at lett tilgjengelige mineraler gjerne kan utvinnes med betydelig lavere klimakostnader enn tilsvarende ny gruvedrift.

Behovet for mineraler og metaller

Mye av det sterkt voksende og ukontrollerte behovet for mineraler og ressurser er

ønsket om en omstilling som skal ta vare på klimaet. Mye av dette behovet er igjen et resultat av at det hverken er noe tilbakehold eller omtanke for forbruk. Det kan virke som alt forbruk er nødvendig og at vi stadig må hente ut mer ressurser for å dekke inn et uhemmet forbruk. Forbruket krever mer energi, og mer energi krever større forbruk og flere ressurser. Dette er begge mekanismer som forsterker hverandre i en uendelig spiral som før eller siden stopper av seg selv. Det er absolutt ikke i en slik situasjon vi ønsker at vi noensinne måtte komme, men dessverre ser det ikke ut som det er noen som overhodet stiller seg disse spørsmålene.

Når det gjelder omstillingen så satses det i tillegg helt i feil ende, der de mest ressurskrevende installasjonene også har det mest negative fotavtrykket i forhold til arealbeslag, konsekvenser for naturmangfold og miljø mm., og så klarer ikke denne teknologien engang å tilføre oss jevn eller forutsigbar energi. Europa og flere andre land har allerede innfasert altfor mye av denne teknologien at de faktisk må betale vindkraftverk i Danmark og Tyskland beløp i mange hundremillionersklassen for at de ikke må produsere når det blåser. Og allikevel er det nøyaktig denne teknologien som binder opp mest mineraler og metaller per enhet, og også i tillegg krever en stor og ressurskrevende infrastruktur for å kunne produsere. Dette er ikke bærekraftig i hverken et ressurs- eller et klimaøymed. Når noe er overflødig, så vil alle ekstra enheter være en direkte tapspost på bunnlinja for både ressursforbruk og klimautslipp. Det koster nemlig mye energi for å utvinne og fremstille alle disse materialene som heller ikke vil kunne dekkes inn så lenge det er overkapasitet. Unødvendighet er sløsing.

Energi og mineraler – to sider av samme sak

I et skifte som skal bidra til en bedre verden er det helt essensielt at vi må redusere sløsing og unødvendig forbruk mest mulig. Dernest er det viktig å velge de beste løsningene som også har det minste fotavtrykket og lavest miljøkonsekvenser. Energi og ressursbehov henger sammen som hånd i hanske. Når behovet for det ene øker, økes samtidig også behovet for det andre. Ressurser koster energi, og energi koster ressurser. For å få en mye mer fornuftig energi- og ressurspolitikk er det viktig å få kontroll på begge. Sløsing og dårlig utnyttelse er blant de viktigste driverne i denne eskalerende

spiralen der vi har mistet kontrollen over begge områder.

På energisiden må vi i tillegg til ENØK og bedre bruk og utnyttelse av energi også satse mest på de beste energikildene som kan gi oss både stabil og forutsigbar energi, og ikke minst som også har det minste fotavtrykket. Her har vi som verdensledende nasjon innen teknologi og kompetanse fra Nordsjøen en unik mulighet til å utvikle fremtidens energisystemer innen geotermisk energiproduksjon, jordvarme, fjordvarme, oppgradering til bedre utnyttelse av eksisterende vannkraftanlegg, oppgradering av sokkelen ved gassturbiner og infrastruktur., ENØK og bedre bruk av energi allerede i bruk. Dette er alle løsninger som vil bidra til et redusert ressursforbruk, og som igjen vil kunne redusere behovet for utvinning av mineraler på havbunnen som har de absolutt største miljøkonsekvensene. Enkel logikk og sunn fornuft.

Ansaret for å ivareta vannkvalitet også i våre havområder

Vannkvaliteten har alt å si for miljøtilstand og produksjonsevne i våre marine havområder. All gruvedrift er forbundet med store problemer med spredning av flyktige fínsedimenter og miljøgifter ut i vannmassene. I tillegg til at partiklene i seg selv utgjør et stort problem for alle organismer som skal filtrere vann eller puste, så inneholder alle slike fínsedimenter forskjellige sammensetninger av mineraler. For gruvedrift her på landjorda klarer vi ikke engang å håndtere disse problemstillingene uten å gi store negative og vidt gripende miljøkonsekvenser. En trenger ikke engang å bevege seg utenfor riksgrensene for å finne skrekkelige eksempler for dette.

De fleste av oss husker nok Titania-saken der hele Jøssingsfjorden helt sør i Rogaland ble fylt opp med fínsedimenter i et såkalt sjødeponi. Mer enn 35 år siden gruvedumpingen ble avsluttet er fremdeles ikke det opprinnelige livet vendt tilbake til fjorden. De senere årene har vi fått svært konflikthylte saker i bl.a Repparfjorden og i Førdefjorden der gruvedrift må bruke rike og livskraftige fjorder som søppelspann. Også steinbrudd der en kun tar ut pukk og stein har store miljøproblemer som pådyttes vannmassene i fjordsystemer.

Et illustrerende eksempel på dette er Norsk Stein AS i Suldal, Rogaland. Dette er eid av den mektige Heidelberg Mate-

Slik håndterer det tyske multinasjonale Heidelberg Materials konsernet, via deres selskap Norsk Stein AS, et «normalt» pukkverk i en nasjonal laksefjord, Sandsfjorden i Suldal kommune, Rogaland. Bilde: kommunekart.com

rials gruppen (Tidl HeidelbergCement), verdens største konsern innen sement, pukk og tilslagsmateriale. Selskapet er svært opptatt av miljøstandarder internasjonalt «Sustainability», «Environment and Climate», «Social Responsibility», «ESG Documents and Policies», «Governance and Compliance», m.m., og de har også en egen miljøpris til beste miljøtiltak i sine steinbrudd; «Quarry Life Award». Allikevel har denne bedriften sluppet ned et stort område av Sandsfjorden, klassifisert som nasjonal laksefjord over en lang årrekke. Suldalslågen som er en av landets største og mest produktive lakseelver befinner seg like innenfor.

Gjennom en lang årrekke har dette selskapet sluppet ut fínsedimenter i fjorden, og resultatet er nedslående. Dykkeren Erling Svensen har dokumentert kraftig nedslamming over et stort område, og Norges Miljøvernforbund har senere bekræftet dette ned til under 90 meters dyp flere steder med ROV. Det er nedslående å se hvor dårlig miljøstandard som finnes hos et slikt konsern, og det til tross for at de på sine nettsider, og i årsmeldinger m.m legger slik vekt på at de er så flinke på miljø.

Når praksis viser det helt motsatte, er dette samtidig også et tegn på at utvinning av havbunnsmineraler ved gruve-drift på havbunnen ikke er forenelig med et miljømål som skal ivareta vannkvalitet og viktige økosystemtjenester. Når et verdensledende konsern, som attpåtil legger stor vekt på miljømål og Environment Social Governance (ESG) ikke har større miljøstandard i sine norske datterbedrif-

ter enn å slamme ned store og viktige naturverdier i en nasjonal laksefjord, er det lite håp om at noen andre bedrifter eller selskaper vil opptre mer ansvarlig når virksomheten skal foregå enda lengre utenfor syne og kontroll. Klarer vi ikke å håndtere denne typen virksomhet på overflaten, klarer vi det i hvertfall ikke mange hundre, eller tusen meter under havflaten og milevis fra nærmeste kyst.

Havet er vårt viktigste matfat

Vi lever i en situasjon der det råder større usikkerhet i forhold til mat og forsyning. Norge er godt over halvparten avhengig av import for all maten vi spiser. Samtidig er dagens situasjon med konflikt og sanksjoner mot Russland også skapt en ny krise der store deler av verdens avlinger ikke lengre får sårt tiltrengt gjødsel fra Russland. Dette vil gi ringvirkninger med reduserte avlinger i en lang rekke av de landene vi har fått mye av maten vår ifra. Ringvirkninger som kan gi reduserte avlinger verden over flere år fremover i tid. Dette medfører at presset på det marine miljøet som matfat vil bli kraftig øket.

Hvor skal vi få maten vår fra, om også havet svikter? Det er nemlig nøyaktig dette vi risikerer om vi også skal åpne havområdene for gruve-drift? Vi kan spise fisk, skalldyr og muslinger, men vi kan ikke spise kobber og kobolt. Pengene gir oss heller ikke mat om det blir knapphet i verden. Verdens befolkning blir jo ikke akkurat mindre som årene går, snarere det motsatte. Og alle er avhengige av mat.

Dersom maten vår ikke er førsteprioriteten til våre styrende myndigheter er det

noe alvorlig galt med prioriteringene. Vi klarer ikke å håndtere gruveutvinning på landjorda uten å skade og forurense miljøet, så hvordan skal vi så klare dette under vann, milevis utenfor nærmeste kystlinje – ute av syne og ute av kontroll?

Som kartet fra KU viser (ett av fire kart/årstider) så er de havområdene Norge forvalter blant de største og mest produktive i verden. Kartet er et eksempel, men vi gjør samtidig oppmerksom på at det også finnes flere kartlag som viser andre fiskerier og fiskeslag.

Det er ikke slik at det finnes «ledige» havområder. Alle områdene er viktige for hele de marine økosystemene. Norge har et sørlig ansvar for å sikre fortsatt bærekraft og produksjonsevne. Tålegrensen for mange av de viktige økosystemtjenestene er allerede presset til bristepunktet. Redusert produksjonsevne i havet vil være en katastrofe. Ikke bare for oss her i Norge, men også for hele verdens samlede matforsyning. I disse tider har vi så absolutt ikke råd til å sette dette på spill for å tekkes sterke kapitalinteresser på sitt evige profittjag. Norge som opplyst og ansvarlig nasjon må ta et klart valg her.

Oppsummering og konklusjon

Norges Miljøvernforbund (NMF) er svært negativ til åpning av utvinning av havbunnsmineraler og ber heller Norge i stedet ta initiativ til et internasjonalt forbud.

Presset mot de siste og mest sårbare områdene for mineralutvinning er ikke en mulighet, men et signal om at vi som mennesker har mistet kontrollen og feilet i hvordan vi ivaretar våre ressurser og utnytter de vi allerede har på best mulig måte. Det er enda ikke for sent, men det kreves at vi tar en grundig gjennomgang av vårt totale forbruk på energi og ressurser. Og, ikke minst, det krever handling og bedre løsninger. Et ukontrollert forbruk, som vi har i dag vil ikke kunne fortsette i all uendelighet, og vil etter hvert måtte komme til å stoppe av seg selv når alt kollapser. Vi må for alt i verden unngå at vi setter oss i en slik situasjon, og bør heller strebe etter å finne bedre løsninger på våre eksisterende problemer, enn å lage nye med mye større konsekvenser fordi vi ikke tok jobben og grep muligheten

mens vi hadde den. Havområdene våre er sårbare og skal brødfø en stadig voksende verdensbefolkning. I tillegg til problemstillinger som overfiske, forurensning etc, klarer ikke havområdene å håndtere enda en betydelig ny kilde til miljøproblemer som vil være resultatet av at vi tillater gruvedrift på havbunnen. Vi klarer ikke å gjøre dette på landjorda uten store miljø-

og forurensningsproblemer, så hvordan skal vi så klare dette mange hundre, eller tusen meter under vann og mange kilometer fra nærmeste kyst? Dette vil aldri kunne bli utført på noen forsvarlig måte.

Føre-var-prinsippet må ligge absolutt og uavkortet til grunn for all håndtering av forvaltningen av havområdene og dets

ressurser. Dette er også det førende prinsippet bak FNs bærekraftsmål i sin helhet, men også spesifikt delmål 14 – Liv i havet. Bærekraftsmålene er ikke noe vi kan velge å overse som det passer oss, men er en signert og ratifisert arbeidsplan som forplikter verdens nasjoner, også Norge.

Norge står i en posisjon der våre valg også vil få følger for hva andre land foretar seg. «Alle» ser til Norge.

Internasjonalt moratorium mot utvinning
I stedet for å åpne for en utvinning vi absolutt ikke kjenner konsekvensene av burde Norge heller være den nasjonen som holdt igjen og viste ansvarlighet. NMF vil derfor foreslå at Norge som nasjon tar initiativet til et internasjonalt moratorium som forbyr utvinning av havbunnsmineraler innenfor en gitt tidshorison, minimum frem til 2030.

NMF sier et klart NEI til utvinning av havbunnsmineraler, og et ja til et norsk initiativ til et internasjonalt moratorium mot gruvedrift på havbunnen. De marine havområdene er altfor verdifulle til at vi kan risikere bæreevne og overlevelse. Det er nå vi har muligheten til å ta et ansvarlig valg. Føre-var-prinsippet må gjelde.

«Mer av alt – raskere» er den mest skremmende høringsoverskriften noensinne.!!

Ikke bare er det som skjer nå en stor trussel mot det vi har igjen av natur, miljø og lokalsamfunn, men regjeringens forslag vil også svekke demokratiets rett til å komme med innsigelser mot utbygginger vi hverken ønsker eller trenger.

Skal «Mer av alt – raskere» bli den totale resignasjon for landet vårt som selvstendig stat, og det fullkomne knefall for kyniske energiselskap og de mektige aktørene innenfor EU-staten? Denne rapporten som nå er på høring er RePowerEU på steroider..!!

Her må folk virkelig våkne opp og følge med.!!!

>> Se Olje og energidepartementets høring NOU 2023:3 «Mer av alt – raskere» her <<

Energikommisjonens rapport er et rent bestillingsverk.

Konklusjonen var klar lenge før kommisjonen ble satt. Europa trenger mer energi og det er Norge som skal forsyne Europa, enten det er via naturgass, elektrisk kraft eller hydrogen produsert på norsk energi, og eksportert ut av landet uten noen former for restriksjoner eller begrensninger. Kun for ensidig å understøtte Europas konkurransekraft. Her skal vi gjennom ren utpressing tvinges til å ofre resten av våre siste naturområder og havet for å tilfredsstille et umettelig Europa som aldri får nok energi. Og alt dette uten at det er til noen som helst fordel for våre egne innbyggere eller bedrifter. Snarere tvert imot. Som lydige slaver, og uten lys og varme til oss selv, seiler vi inn i fremtiden som husmenn uten medbestemmelse i vårt eget land. Her legges det opp til et hardkjør på utbygging av vindkraft og havvind under trusselen om strømmangel og verdens undergang om

vi ikke gir avkall på mer natur. Truslene om strømmangel er konstruert for å sette demokratiet i sjakk. Det hele er resultatet av en villet politikk som er designet med dette målet for øye.

Det som er mest skremmende er ikke bare at de fremsetter feilaktige data for å «grønnvaske» vindkraft og havvind i rapporten, men at den fullstendig overser løsninger og merknader som er innsendt fra Miljøvernforbundet og andre organisasjoner, eksempelvis løsninger innen jordvarme og geotermisk energiproduksjon. Konklusjonene som er satt i rapporten virker rigget og bestemt på forhånd. Kommisjonens oppgave synes utelukkende å bestå i å samle sammen argumenter og tilpasse data for å legitimere regjeringens feilslåtte politikk. En politikk som er så fullstendig ute av kurs og realitetsorientering at vi ikke har sett maken noensinne.

For virkelig å understreke regjeringens arroganse ovenfor sine innbyggere, så er også samtlige møtereferater i Energikommisjonen holdt hemmelig, og kommisjo-

nen har heller ikke ført lovpålagt offentlig journal.

RePower EU på Steroider..

“Mer av alt – raskere” er RePowerEU på steroider og i helt ny forkledning, og de legger heller ikke skjul på det. Her fra høringsdokumentet, sitert;

Boks 10.9 Effektivisering av konsesjonsbehandlingen i EU

EU-kommisjonen har i forbindelse med tiltakspakken «REPowerEU» foreslått endringer i fornybardirektivet, i energieffektiviseringsdirektivet og i bygningsenergidirektivet. Formålet med endringsforslagene er å oppnå raskere omstilling fra fossil til fornybar energiproduksjon. For å få dette til, peker EU-kommisjonen på flere flaskehalser i den administrative saksbehandlingen av fornybarprosjekter som må løses. Flaskehalsene omfatter blant tungrodd byråkrati, manglede transparens i prosessene, lite samordnet lovverk, uklare roller og manglende veiledning til aktørene.

EU-kommisjonen foreslår et forenklet og mer samordnet system for å effektivisere konsesjonsbehandlingen av prosjekter for fornybar energi. Forslaget omfatter alle administrative tillatelser til å bygge og drifte både produksjonsanlegg, anlegg for energilagring og nettanlegg. Saksgangen som skal forenkles gjelder fra en søknad er mottatt til det foreligger et konsesjonsvedtak.

Forslaget innebærer at medlemsstatene må opprette forhåndsdefinerte «go-to-områder» både på land og i sjøområder der det er naturlige forutsetninger for fornybar energi, for eksempel for vind og sol. Utpekingen kan skje gjennom en samlet eller flere separate planprosesser. Prosessene skal være i tråd med SEA-direktivet (Direktiv 2001/42/EF, om strategiske konsekvensutredninger), og skal være så omfattende at en som hovedregel skal slippe en konsekvensutredningsprosess i neste omgang. Konsekvensutredning kan likevel være nødvendig dersom det med stor sannsynlighet kan oppstå betydelige og uforutsette miljøvirkninger som ikke kan avbøtes.

«Go-to-områdene» skal til sammen være så store at de sikrer at det enkelte medlemsland når sitt fornybarmål. I slike soner kan konsesjonsbehandlingen for mindre prosjekter ikke overstige seks måneder. Total tidsbruk for konsesjonsbehandling av større fornybar energipro-

sjekter innen de forhåndsdefinerte sonene vil være ett år. Ved ekstraordinære omstendigheter kan tidsrammen forlenges med inntil tre måneder. Søknader som gjelder etablering av fornybarprosjekter utenfor de forhåndsdefinerte sonene, vil få en behandlingstid på to år. Det kan også for disse prosjektene gis en forlenget behandlingsfrist på inntil tre måneder. Eventuell klagesaksbehandling kommer i tillegg til fristene som er satt for konsesjonsbehandlingen.

For å effektivisere saksbehandlingen, må medlemslandene opprette ett eller flere kontaktpunkter hos konsesjonsmyndigheten. Kontaktpunktene skal gi nødvendig veiledning og sørge for at konsesjonsprosessen samordnes med andre relevante myndigheter og aktører. Kontaktpunktene vil også ha ansvar for at tidsplanen blir overholdt. Det skal etableres enkle prosedyrer for å håndtere uenigheter og tvister som kan oppstå i konsesjonsprosessen.

NOU 2023: 3

Mer av alt – raskere — Energikommisjonens rapport

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-3/id2961311/?ch=11>

RePowerEU er den største tilsnikelsen til å innføre ny forvaltningspraksis gjennom bakveien i nyere tid. Her ba regjeringen befolkningen om å gi lobbyeringsargumenter inn til EU for at EU enklere skulle få innført direktivendringene inn i Norge. Norges Miljøvernforbund oppsummerte høringssvaret på RePowerEU på følgende måte:

Norge sa klart nei til EF/EU i to tidligere folkeavstemninger. Vi trenger ikke overnasjonale direktiver, men kan kopiere det beste fra andre land ved behov og innta det vi ønsker i nasjonal lovgivning gjennom normale lovprosesser i Stortinget etter eget ønske.

De direktivforslagene som er lagt ut til høring er gjennomgående udemokratiske og klart i strid med nasjonal lovgivning, forvaltningsprinsipper og med Århuskonvensjonen. Også selve høringen inklusive høringssprosessen er direkte i strid med Århuskonvensjonen som vi har gjennomgått ovenfor.

Slik denne høringen er lagt opp kan det tilsynelatende se ut som et forsøk på å lure befolkningen til å «legitimere» en ulovlig prosess ved å inngi høringsinn-

spill. Denne underliggende strategien, slik vi har beskrevet ovenfor, virker åpenbar og bevisst. Vi er bekymret for demokratiet når det åpenbart er lagt opp til å lure gjennom slike lovstridige og demokratifientlige direktiver gjennom bakveien.

Norges Miljøvernforbund er klare på at både de angjeldene direktivene til REPowerEU og denne høringsprosessen er lovstridig og i tillegg i seg selv mangler folkelig legitimitet.

Her vil Miljøvernforbundet presisere at RePowerEU (som innebærer vesentlige endringer foreslått i fornybardirektivet, i energieffektiviseringsdirektivet og i bygningsenergidirektivet) IKKE er en del av norsk lovgivning, allikevel måler Energikommisjonen, på oppdrag fra regjeringen mange av sine konklusjoner og underlag oppimot RePowerEU. Hvorfor skal en høring på norsk politikk måles opp imot en EU lovgivning som ikke er inntatt i norsk lov? Burde vi ikke forholdt oss til gjeldende norsk lovgivning og norske forhold i stedet for å tilpasse alt etter EUs, til enhver tid, ønsker og behov? Hvorfor skal vi alltid tenke og handle som en tredjerangs råvarekoloni? Vi er da mye bedre enn dette.!!

Det er Norge som har de ressursene EU ønsker, enten det er energi, mineralressurser eller fisk og sjømat m.m. Det er på høy tid å verdsette det de kort vi sitter med på hånd og begynne å stille krav. Men først må vi dekke våre egne behov og vår egen konkurranseevne. Den kan vi så absolutt ikke bare gi den fra oss til det samme EU som våre bedrifter og arbeidsplasser selv møter og må konkurrere mot. Men samtidig må også alt forbruk stå i forhold til fornuftig bæreevne til natur, miljø og havområder.

Se høringssiden til OED på RePowerEU her (frist 02.05.2023):

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-vedroende-forslag-til-endringer-i-fornybardirektivet-energieffektiviseringsdirektivet-og-bygningsenergidirektivet/id2917944/?expand=horingssvar>

Les Miljøvernforbundets høringssvar på RePowerEU her (PDF):

https://www.regjeringen.no/contentassets/45c768b6920f491f91827caee-cb819bb/norges-miljovernforbund.pdf?uid=Norges_Milj%C3%B8vernforbund

Andre viktige høringer:

Forslag til endringer i energiloven og plan- og bygningsloven knyttet til vindkraft på land (frist 27.02.2023):

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-vindkraft-land/id2958919/>

Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft (frist 15.03.2023):

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing/id2951726/>

Her er det viktig å merke seg at det legges opp til at kommunene skal kunne "bestikkes" med skatteinntekter fra vindkraft, samtidig som sentrale myndigheter kan holde tilbake eller redusere overføringer til kommunene. En kommune kan dermed komme i en situasjon der de blir nødt til å si ja til noe de egentlig ikke ønsker, kun for å kunne opprettholde sin basistjenester til innbyggerne. Samtidig vil en kommune som har sagt ja aldri senere kunne endre dette av hensyn til utbyggers økonomiske investeringer, uansett hvilke endringer eller konsekvenser som senere oppdages.

En konstruert krise..

Spillet rundt Energikommisjonen er ganske spesiell for å si det mildt. Denne høringen «Mer av alt – raskere» er samtidig ganske forutsigbar når en ser hvordan regjeringen allerede har manøvrert de store beslutningene uten å vente på kommisjonen. Her har det blitt gitt tillatelser og subsidier til store energikonsumenter som elektrifisering offshore og Melkeøya, datasenter, batterifabriker, hydrogen- og ammoniakfabrikker. Mye av hydrogen- og ammoniakk som skal produseres av norsk strøm (grønn hydrogen) og fra naturgass (blå hydrogen) er tiltenkt eksportert ut av landet. Regjeringen skrev nylig en avtale med Tyskland om et samarbeid der Norge skulle produsere og levere, mens Tyskland skal være mottakermarkedet. Samtidig skrev Equinor en avtale med tyske RWE om en direkteleveranse av hydrogen fra Norge gjennom rørledning til Tyskland med betydelige mengder energi eksportert fra 2030.

Hydrogen er den minst effektive energibæreren, der så mye som 70-75% av energien det kostet å produsere den forsvinner rett ut i løse luften målt mot den effekten en får ut i andre enden. I tillegg så er hydrogenmolekylene så små at alle systemer og lagringsbeholdere lekker ut store mengder. Ammoniakk er en annen

form for hydrogen som er langt enklere å frakte, men som i tillegg er avhengig av effektiv rensing av avgasser fordi den dannes NOx-gasser når den forbrennes, og NOx-gasser er veldig potente klimagasser sammenlignet med CO₂. Ammoniakk er i tillegg en av grunnelementene til produksjon av kunstgjødsel, så når ammoniakk nå blir bundet opp i et nytt avhengighetsforhold med motorer (skip, maskiner, m.m.), så blir gjerne dette prioritert fremfor verdens matproduksjon. Bare vent og se. Hydrogen er også et problem i seg selv ved at det også trenger inn i metaller og materialer og endrer disse kjemisk.

Til og med CICERO er bekymret for klimavirkningene av hydrogenutslipp til atmosfæren. Så bekymret at de den 12.08.2022 annonserte at de skulle forske på dette, og la ut følgende artikkel under tittelen «CICERO skal forske på klimaeffektene av hydrogenutslipp». Denne artikkelen er nokså betimelig nå plutselig blitt utilgjengelig på deres nettsider:

<https://cicero.oslo.no/no/posts/prosjekter/cicero-skal-forske-paa-klimaeffektene-av-hydrogenutslipp>

Men internett har ikke glemt den helt, for her er den arkivert..

<https://web.archive.org/web/20220812231008/https://www.cicero.oslo.no/no/posts/prosjekter/cicero-skal-forske-paa-klimaeffektene-av-hydrogenutslipp>

Spillet er rigget: "Stilltiende samtykke" – skal vi unngå sjakk-matt..? Problemet med alle avtaler som gjøres under tillatelse fra myndighetene (stilltiende samtykke) gjør også den norske staten erstatningsansvarlig dersom staten senere endrer rammebetingelsene. Vi vil derfor måtte oppleve at bl.a. hydrogenproduksjon for eksport får forrang fremfor varme og lys til innbyggerne i årene fremover. Vi har absolutt ingen restriksjoner på nyetablering eller utvidelse av unødvendig kraftkonsum, eller på eksport av energi eller hydrogen/ammoniakk. Det er heller ikke laget noen samlet oversikt eller prioritering på forbruk, men det ukontrollerte forbruket brukes også som et pressmiddel får å bygge ned mer natur i en evig sirkelargumentasjon som bare vokser seg større og større. Så galt er den norske politikken allerede. En villet og planlagt katastrofe, designet ned til hver minste detalj. Sjakk-matt i to trekk. Og med «Mer av alt – raskere» blir det mye verre enn dette også. Vi skal nemlig, med

et slikt ukontrollert kraftkrevende unyttig forbruk, tvinges til å akseptere nedbygging av de resterende naturområdene og havet for å tilfredsstille et (falskt) løfte om lys og varme til husholdningene, bare vi bygger ut mer og mer og mer og mer...

Problemet er at det aldri kommer til å hjelpe noen av oss uansett hvor mye mer vi bygger ut her i landet. All energi tilgjengelig i strømmettet må uten hindringer eller reservasjoner deles fritt med utenlandske strømkunder, og med dagens kapasitet på overføringer har vi ingen mekanismer til å holde tilbake noe, hverken fysisk, lovmessig eller kontraktsmessig. Har vi en kilowatt tilgjengelig i strømmettet vårt, har utenlandske strømkunder i England eller i Europa rett til å kjøpe denne på like vilkår som norske bedrifter eller husstander, og uten noen form for diskriminering eller forskjellsbehandling.

Med dette utgangspunktet hjelper det ikke oss om vi hadde bygget ut en million vindturbiner på land og ti millioner på havet. Europa får aldri nok energi. Får de tilgang til mer så forbruker de mer. Mens Norge i all hovedsak kun har elektrisk kraft fra vannkraft, så har både Europa og England en rekke forskjellige energikilder som sikrer dem både lys og varme, og energi til deres egen industri. Vi har gjennom de siste månedene opplevd gang på gang at de sørlige energiregionene som har den største prissmitten fra Europa på grunn av den store overføringskapasiteten også har hatt betydelig høyere strømpriser enn Europa. Hvordan kan energinasjonen Norge konkurrere mot europeisk industri når vi har gitt fra oss vårt aller viktigste konkurransefortrinn? Skal vi bare være en fattig råvarekoloni av NAVere..?

Norge som Europas batteri – etter norsk design?

Og samtidig med at de sørligste kraftregionene har hatt de høyeste strømprisene så jobbes det med å utvide overføringskapasiteten fra Nord- og Midt-Norge og frem til Sør-Norge som har åpen eksportforbindelse med Europa og England. Alt dette er ledd i en EU-plan som heter eHighway2050, som vi også omtalte i Miljømagasinet 1/2019 – Vindkraft. Her er detaljplanen for et integrert linjenett i Europa der Norge skal være Europas batteri. Og for å forstå hvor grundig nasjonen Norge har blitt rundlurt, er det faktisk norske SINTEF som har hatt formannskapet i de innledende fasene av eHighway2050 prosjektet, der det er SINTEF som har utarbeidet rammeverket

alle de andre prosjektdeltakere har jobbet etter. Linjenettet (+hydrogenøkonomien) har en funksjon, og den er å føre mest mulig energi ut av Norge for å styrke infrastruktur og industri i Europa.

<https://docs.entsoe.eu/baltic-conf/bites/www.e-highway2050.eu/e-highway2050/>

Les også SINTEF-rapporten; "Norway as a Battery for the Future European Power System—Impacts on the Hydropower System":

<https://www.sintef.no/en/publications/publication/1528667/>

Oppgradering av linjenettet mellom nord og sør gjør det ikke bedre for de som bor i nord..

Med full overføringskapasitet mellom Nord- og Midt-Norge og Sør-Norge/Europa så får ikke strømkundene i nord noen lavere strømpriser eller mer lys og varme gjennom vinterhalvåret. Det hele er designet slik at ingen kommer til å få det bedre på noen som helst måte, bare at alle kommer til å få det like ille. Europa er umettelig.

«Mer av alt – raskere» er oppskriften på en katastrofe.

Vi hadde nylig en høring om RePowerEU som har som mål å få fortgang i utbygging av «fornybar» kraft. Det er nøyaktig det samme som er målet med denne høringen, «Mer av alt – raskere». Denne høringen er RePowerEU i forkledning. RePowerEU-høringen var både en testkjøring, men samtidig også forsøket på å innføre en ny praksis der en ber det norske folket om lobbyeringsargumenter som EU skal bruke for å snikinnføre nye EU-direktiver inn i Norge bakveien og uten å involvere folkemeningen. Resirkulering av tidligere høringssvar under argumentet – «folket har blitt hørt allerede».

Har det kommet inn mange høringssvar så betyr det ikke noe om samtlige er negative. Folket har blitt hørt, så vi gjør som vi vil allikevel. Og om det kun har innkommet noen få eller ingen svar på høringen, så blir dette brukt som et tegn på at dette ikke var så viktig for befolkningen, så vi gjør som vi vil allikevel. Er dette demokrati..?

Erfaringene fra skrotingen av Nasjonal Ramme blir sentral her fordi den senere behandlingen av de nye konsesjonsreglene for vindkraft ble legitimert med at

folket ble jo hørt, fordi de nå hadde resirkulert høringssvarene som innkom til Nasjonal Ramme som legitimering for at de nye konsesjonsreglene ikke skulle legges ut til ny offentlig høring. NMF krevde nemlig dette både i digitale innspill og i skriftlige brev til både regjeringen og til Stortingets energikommite. Begge stedene ble vi bare møtt av et «folket ble hørt i Nasjonal Ramme». Men dette er en absolutt løgn, fordi Nasjonal Ramme aldri handlet om nye konsesjonsregler, men om 13 utvalgte områder som skulle gi prioritert og forenklet behandling for vindkraft. Ingenting annet. Etter min mening har ikke det nye konsesjonssystemet og regelverket noen folkelig mandat eller aksept og er direkte udemokratisk. Forenklet behandling og raskere utbygging er hele essensen i regjeringens nye plan, «Mer av alt – raskere».

Nasjonal Ramme for vindkraft som ble lansert 1. april 2019, og deretter skrotet etter mer enn 5300 fleste negative høringssvar, vekket det norske folket til motstand, og ikke minst så skjønnte gode deler av befolkningen viktigheten av å følge med og tilegne seg kunnskap. Når regjeringen nå kjører på i et omfang og tempo som savner sidestykke i norsk historie så vil den ikke lengre møte en kunnskapsløs befolkning.

Mens myndighetene tidligere har gjort mindre isolerte ran, er den siste utviklingen et massivt sjokkbrekk på hele landet samtidig. Det vi står ovenfor nå er 100 ganger verre enn Nasjonal Ramme, ACER, RePowerEU, m.m kombinert. Skal vi ha noen sjanse til å ta vare på natur og miljø, så er denne kampen den aller viktigste i den nærmeste tiden, nettopp fordi den får stor innvirkning (og forrang) på alle fremtidige saker vi noensinne kommer til å stå ovenfor.

Brett opp ermene, her blir det kamp for hver millimeter..

Regjeringen kontrer ordføreroppøret med tvang og bestikkelser.. Alle mekanismene som ligger til grunn for denne prosessen er direkte udemokratiske. Ikke bare i foreslåtte løsninger, men alt det forutgående og underliggende for rapporten. Ordføreroppøret der 111 av landets ordførere signerte et opprop mot vindkraft ble kontret av nye konsesjonsregler og at kommunene skal kunne «kjøpes» med inntekter for å si ja til en vindkraft de ikke ønsker, kun for å kunne opprettholde basisfunksjonene til

sine innbyggere. Samtidig kan staten sette kommunene under ytterligere tvang ved å redusere overføringene. Hele spillet er rigget for å sette alt og alle sjakkmat i to trekk.

Må vi virkelig bygge mer..?

Det hjelper ingenting for oss her i Norge uansett om vi bygde ut en million vindturbiner på land og hundre millioner på havet. Vi får like lite strøm til oss selv når vi samtidig har full kapasitet for eksport i utenlandskablene og må likestille utenlandske strømkunder med våre egne. Vi eksporterer i praksis alle våre arbeidsplasser, energifortrinn og råvarer direkte ut av landet til et umettelig Europa som aldri kan få nok. Hvorfor skal vi ødelegge vår natur og våre havområder kun for å tilfredstille Europa? Og hvorfor med så udemokratiske metoder og virkemidler?

Vi har allerede mer kraft enn vi bruker selv. Det fremtidige kraftbehovet synes utelukkende basert på frislipp av krafteksport via utenlandskablene og hydrogen/ammoniakk, en helt unødvendig elektrifisering av Nordsjøen og av Melkeøya i Finnmark, og frislipp og statsstøtte til en rekke kraftkrevende prosjekter vi ikke trenger.

Og gode og miljøvennlige løsninger som jordvarme og geotermisk energi er overhodet ikke nevnt til tross for at Miljøvernforbundet har spilt dette inn til Energi-kommisjonen. At de ikke har omtalt dette er enda et bevis på at kommisjonen kun har hatt som oppgave å understøtte regjeringens agenda. Regjeringen har tydeligvis kun ett mål; å bygge ut mest mulig vindkraft og havvind på oppdrag for EU. Og havvind er dyrt svært dyrt. Faktisk så dyrt at regjeringen i sine siste høringer på Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II faktisk ville ha synspunkt på hvilken subsidie-modell de skulle velge; investeringsstøtte eller prisgaranti der regjeringen vil ta penger fra felleskassa og gi til utbygger om markedsprisen blir lavere enn den garanterte prisen. Det paradoksale er at samtidig som regjeringen vil garantere en høy strømpris til havvindselskapene så går den samme regjeringen ut i media og forteller at de arbeider for å senke strømprisene. Hvordan går dette i hop?

“Mer av alt – raskere” er oppskriften på den totale katastrofen, og bakom sitter regjeringen og pusher på.

Miljøvernforbundet støtter samenes aksjoner mot regjeringens håndtering av Fosen-saken og stiller også eierselskapene ansvarlig

Bilde fra aksjonistenes film

Den 11. oktober 2021 kjente Norges Høyesterett enstemmig i stor-kammer vedtakene om konsesjon og ekspropriasjonstil-latelse til vindkraft-verkene Roan og Storheia på Fosen for ugyldige.

Saken gjaldt spørsmålet om utbyggingen av Storheia og Roan vindkraftverk på

Fosen krenker reindriftssamenes rett til kulturutøvelse etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Høyesterett i stor-kammer kom enstemmig til at rettighetene er krenket, og at vedtakene om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse derfor er ugyldige.

Dommen fra Høyesterett er klar. Vindkraftverkene har ingen gyldig konsesjon, og de har heller ingen rettigheter til den grunnen de er bygget på. Begge vindkraft-anleggene er ulovlige.

Grunnlaget for dommen var at vindkraft-verkene var bygget i de viktige vinter/vår-beitene til Sør-Fosen siite og Nord-Fosen siida. De har ingen alternative beiteområder som kan opprettholde beitegrunnlag og ubetingede kulturelle og tradisjonelle rettigheter. Turbinene og inngrepene ødelegger beiteområdene og skremmer reinsdyrene. Vindturbinene er maksimalt til skade for reindriften.

Statsminister Jonas Gahr Støre innrømmer i dag 03.03.2023 at det har skjedd menneskerettsbrot på Fosen;

- Ja, denne dommen slår fast at konsesjonen, slik han har blitt gitt, krenker rettane som Samane har etter dei konvensjonane vi skal følge, svarar Støre.
- Og om det er eit menneskerettsbrot, så er svaret ja, held statsministeren fram.

<https://www.nrk.no/norge/store-innrommer-pagaande-menneskerettsbrot-pa-fosen-1.16320525>

Uten gyldig konsesjon eller rettigheter til grunnerverv er det åpenbart at vindkraft-verkene er ulovlige, ikke kan fortsette drift, og må fjernes fra området. Til tross for dette har staten ved regjeringen frem til nå tillatt fortsatt drift fra begge de ulovlige vindkraftanleggene. Det er flere prinsipielle sider ved dette;

Enstemmig dom i Høyesteretts storkammer.

Klart menneskerettighetsbrudd.

Ugyldig konsesjon og ugyldig erverv av grunn.

Store penger involvert. Mye penger å tjene for både utbygger, stat og kommune ved fortsatt drift.

To hele vinter/vårbeitesesonger er skadet, og regjeringen beskytter fortsatt drift. Olje- og energiministeren kaller konsesjonene "gyldige" flere ganger i media. Staten har selv gjort seg skyldig i en rekke lovbrudd ved ikke å avverge ytterligere skade. Staten kan også rammes av medvirkning og heleri.

Vi har nå vært gjennom en lang rekke kontroversielle og konfliktfylte vindkraftsaker. Fosensaken er dessverre ikke den eneste der staten bryter lover og regelverk for å presse gjennom natur- og miljøødeleggende vindkraftsaker. Tilliten til konsesjonssystemet og offentlig forvaltning av våre felles ressurser er ødelagt. Veien til å gjenoppbygge ny tillit er lang, og med håndteringen av Fosensaken ser vi ingen farbar vei tilbake uten grunnleggende endringer der også folket blir involvert gjennom hele prosessen mot et nytt og forbedret forvaltningsregime. Tredelingen av makt er grunnleggende for et velfungerende demokrati og sentralt nedfelt i Kongeriket Norges Grunnlov. Når den utøvende makt ved regjeringen, tilsidesetter og ikke respekterer en enstemmig dom i det høyeste organet til den dømmende makt er dette et brudd på Grunnlovens grunnleggende rettslige bestemmelsene om Norges statsstyre. Uten en fungerende tredeling av makt kan vi ikke lengre kalle oss en demokratisk nasjon.

De involverte bedriftene har iverksatt byggingen til tross for at det allerede var etablert rettsprosesser som kunne føre til at konsesjon og rettigheter til grunnen ble kjent ugyldige. De har åpenbart tatt en kalkulert risiko de med all all kunnskap og viten kan gi selskapene et potensielt fremtidig tap. Nå som Høyesterettsdommen foreligger må de, i tråd med egne vedtekter og etiske retningslinjer, ta tapene og gjenopprette rettstilstanden ved å nedlegge vindkraftverkene og ta kostnadene med å tilbakeføre naturen så godt som overhodet mulig.

Høyesteretts dom 11. oktober 2021

Norges Miljøvernforbund stiller seg bak NSR Nuorat/Nuora/Noerh (NSR-N) og Natur & Ungdom sine pågående aksjoner for Fosen-samenes rettigheter

Det er staten Norge ved regjeringen som er lovbryster. Den enstemmige dommen i Høyesteretts storkammer må respekteres og vindkraftverkene må fjernes. De har hverken gyldig konsesjon eller gyldig erverv av grunn. Fortsatt drift gjennom to hele vinter/vårbeitesesonger har gjort stor skade for de berørte samiske reinbeitedistriktene Sør-Fosen slette og Nord-Fosen slette, og det er heller ingen tegn til bedring. Olje og energiministeren har gjennom flere uttalelser i media hevdet at konsesjonene (som Høyesterett dømte ugyldige) er "gyldige", og at regjeringen trenger mer tid for å ta en avgjørelse. Som om ikke dette er nok så er en av begrunnelsene for regjeringens fortsatte beskyttelse av ulovlig drift at de vil utrede alternative beiteområder for å "flytte samene i stedet for å flytte vindmøllene" som Nationen skriver i avisen den 22.02.2023.

Når vindkraftverkene Roan og Storheia på Fosen driftes uten gyldig konsesjon og uten gyldig erverv av grunn er de ulovlige. Drift av ulovlige anlegg er også ytterligere lovbrudd. Straffelovens §196 gir staten Norge ved regjeringen en soleklar plikt til å avverge et straffbart forhold, som jo er tilfellet gitt den enstemmige dommen i Høyesterett. Videre drift etter at Høyesterettsdommen falt er klare lovbrudd og brudd på menneskerettighetene. Det er de skadelidte som nå demonstrerer for sine ubetingede rettigheter og for å få en stans i videre lovbrudd fra vindkraftverkene på Fosen. Demonstrasjonsretten og retten til sivil ulydighet er sikret gjennom straffelovens §§ 17 og 18, nødrett og nødverge. Norges Miljøvernforbund anerkjenner at denne saken klart kommer inn under disse bestemmelsene. Samenes aksjoner utenfor regjeringskontorene er rettferdige, fredelige og godt begrunnet.

Urbefolkningssak er miljøsak

Norges Miljøvernforbund har dette nedfelt i forbundets Grunnlov. Allerede i første Grunnlovsetning står det;

1. Norges Miljøvernforbund skal søke å være Norges ledende miljøorganisasjon og skal arbeide ikke-voldelig med miljø saker, ungdomssaker, vern av eldre bygninger og urbefolkning.

Og videre i sjetten Grunnlovsetning står det;

6. Miljøvernforbundet skal arbeide med urbefolkningssaker, utfra det synspunkt at disse har rett til å leve slik de selv ønsker og at dette er en viktig miljøsak.

Norges Miljøvernforbund har gjennom tiår jobbet aktivt mot vindkraft i Norge. Vi så tidlig de veldig dramatiske miljøkonsekvensene vindkraften fører til, og også at den ikke var noen løsning for en energiomstilling. Snarere tvert imot. Når vi tar med hele livsløpet så gir vindkraften absolutt ingen fordeler, kun ulemper.

Vindkraftanleggene på Fosen er ikke de eneste anleggene som berører samiske rettigheter her i Norge, men det er den mest markante saken der begge anleggene Roan og Storheia vindkraftverk er oppført og driftes ulovlig, jf den enstemmige dommen i Høyesteretts storkammer, 11. oktober 2021. Miljøvernforbundet vil være en viktig pådriver mot vindkraft og for urbefolkningers rettigheter også i tiden fremover.

Er Norge en fungerende rettsstat...? Kongeriket Norge er et konstitusjonelt demokrati. For at demokratiet vårt skal være velfungerende har vi en tredeling av makt; Stortinget er den lovgivende, Høyesterett er øverste organet i den dømmende, og regjeringen er den utøvende makt. Når den utøvende makt ikke respekterer eller etterfølger en klar og enstemmig dom i Høyesteretts storkammer så er vi over i tilstander som ikke er forenelig med demokratiske prinsipper.

Demokratiet er skjørt, og grensen mellom en velfungerende demokratisk rettsstat og et diktatur er kort, farlig kort. Maktbalansen mellom de tre statsmaktene skal ikke brytes, men nå er den brutt. Den utøvende makt har, ved å ikke etterleve Fosedommen, effektivt fratatt den dømmende makt sin absolutte makt. Dette er tilstander vi finner i rene diktaturstater.

Nå må regjeringen snarest ta til fornuft og ta følgene av Høyesterettsdommen. Vi vil ha demokratiet og rettsstaten vår tilbake.

Det som skulle vært gjort fra dag en, var at turbinene skulle vært stanset umiddel-

bart etter domsavsigelsen i Høyesterett. Nå har anlegget vært i full drift gjennom to hele beitesesonger til maksimal skade for reindriften. Å ikke gjøre tiltak for å begrense eller avverge skade er også straffbart. I tillegg har staten ved å tillate nye/videre overgrep selv gjort seg til medskyldig.

Prof. Ørebech har et grundig syn på Fosen dommen. Høyesterett har enstemmig dømt utbyggingen og ekspropriasjonene ulovlige. Følgelig har de ikke gyldig konsesjon, og for å drives videre må de ha en ny konsesjon, og det kan de ikke få på samme sted. Turbinene må ned og landskapet tilbakeføres. Etter mitt syn er dette en interessant sak fordi vindkraftverket ble bygget på forhåndstiltredelse til ekspropriasjon. Altså ekspropriasjonstillatelser som ikke var rettskraftige. Det betyr at også utbygger har et selvstendig ansvar og tar en stor økonomisk risiko når de bygger på slike forhåndstiltredelser gitt av NVE.

Sitert, Professor Peter Thomas Ørebech;

Nye OED-konsesjoner må til for at turbinene skal kunne driftes videre. Det forhold at turbinene er reist og de facto finnes, forandrer ikke på forholdet til 1966-covenant artikkel 27. OED kan ikke uten nye konsesjoner la turbinene bli stående og driftes videre som om høyesterettsdommen ikke var avsagt og vedtakene var gyldige. Det eneste som kan berge Fosen Vind slik det i dag står, er nye konsesjoner. Slike nye konsesjoner kan OED imidlertid ikke tildele – uten relokalisering, fordi den nåværende lokalitet strider mot SP artikkel 27.

Som det følger av energiloven § 3-1 se Fosen-dommen avsnitt 146, er det ingen vei utenom, – anlegget må fjernes fra sin nåværende lokalitet.

Fosen-dommen – etterfølgende tilgivelse eller «tilbake til start»?

Av Peter Thomas Ørebech – 27. februar 2023

<https://www.juridiskargumentasjon.no/2023/02/27/fosen-dommen-etterfolgende-tilgivelse-eller-tilbake-til-start/>

Videre drift er nye lovbrudd Vindkraftverkene Roan og Storheia på Fosen har hverken gyldig konsesjon eller rettigheter til den grunnen de er bygget på. Det har Høyesterett fastslått ved enstemmig dom fordi de krenker reindrifssamenes rett til kulturutøvelse

etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Allikevel tillater staten ved regjeringen at vindkraftverkene driftes videre til maksimal skade for de viktige vinter/vårbeite til Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida. De har ingen alternative beiteområder som kan opprettholde beitegrunnlag og ubetingede kulturelle og tradisjonelle rettigheter. Turbinene og inngrepene ødelegger beiteområdene og skremmer reinsdyrene. Dette bekreftes av professor i reindrift ved Uppsala universitet, Anna Skarin;

Forstyrrer reinen

– Tror du reindrift og vindkraft kan leve side ved side?

– Nei, ikke når anleggene er så store. Det er fremfor alt lyden fra vindturbinene og synet av de roterende bladene som forstyrrer reinen.

Skarin legger til at utbyggingen også forandrer omgivelsene:

– Turbiner, veier og kraftledninger fragmenterer landskapet, som gjør det vanskeligere for reinsdyrene og reindriften å bruke området.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/jlkgMA/reindrift-ekspert-ser-ingen-loesning-det-maatte-vaere-at-vindmoellene-tas-ut-av-drift>

Nå er to hele vinter/vårbeitesesonger blitt ødelagt av fortsatt drift ved de to ulovlige anleggene. Hver sesong med drift er et nytt lovbrudd i strid med Høyesteretts enstemmige dom. Straffelovens §196 gir staten Norge ved regjeringen en soleklar plikt til å avverge et straffbart forhold, som jo er tilfellet gitt den enstemmige dommen i Høyesterett. Videre vil regjeringens beskyttelse av- og «tillatelse» til fortsatt drift ved de ulovlige vindkraftverkene også kunne komme inn under straffelovens §15 om medvirkning.

Bygging av vindkraftverk uten gyldig (rettskraftig) erverv av grunn og uten gyldig konsesjon er alvorlig miljøkriminalitet. Utbyggerne har selv tatt en kalkulert risiko ved å bygge anleggene etter at det var etablert en rettsprosess som kunne ende med at konsesjonen ble kjent ugyldig.

Utbyggere, staten og kommuner har nå tjent store penger på ulovlig virksomhet. Pengene tjenes ulovlig så lenge turbinene ikke blir stanset.

Det følger også et straffeansvar etter energilovens § 10-5 (Straff);

§ 10-5.(Straff)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 10-7 første ledd nr. 1 til 3 og annet ledd nr. 1 til 3. Overtredelse av kapittel 8 medfører likevel ikke straff. Departementet kan gi forskrift om at forsettlig eller uaktsomt overtredelse av forskriften straffes på samme måte.

Er det voldt fare for betydelig skade på mennesker, miljø eller eiendom, eller det forøvrig foreligger skjerpene omstendigheter, kan overtredelser etter første ledd straffes med fengsel inntil 2 år, om ikke strengere straffebud får anvendelse.

Energiloven § 10-7 fastslår;

§ 10-7.(Overtredelsesgebyr)

Departementet kan illegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer:

§ 3-1 første ledd, § 4-2 første ledd, § 5-1 første ledd, § 5-4 første og tredje ledd, § 5-5 første og annet ledd, § 5-7 første, tredje og fjerde ledd, § 6-1 annet ledd, § 7-1, § 8-2, § 8-3, § 8-4, § 8-5 første og annet ledd, § 9-1 annet ledd, § 9-2 første ledd, § 9-3 første og annet ledd, § 9-5 annet ledd eller § 10-1 annet ledd pålegg etter § 10-1 brudd på konsesjon, konsesjonsvilkår eller andre enkeltvedtak gitt i medhold av § 3-1 første ledd, § 3-2, § 4-2 annet og tredje ledd, § 4-4 første ledd, § 5-2, § 5-3, § 5-4 første ledd, § 5-5 tredje ledd, § 6-1 annet ledd, § 9-1 fjerde og femte ledd eller § 9-2 annet til fjerde ledd

I hele tiden etter dommen falt i Høyesterett den 11.10.2021 har vindkraftverkene Roan og Storheia vært uten gyldig konsesjon og uten rettigheter til grunnerv. Legg også til at utbyggerne har tatt en åpenbar risiko ved å gjennomføre utbygging i etterkant av at rettsprosesser mot gyldigheten av konsesjon og forhådstiltredelse til ekspropriasjon var igangsatt. Med konsesjon og ekspropriasjonstillatelser kjent ugyldige ved rettskraftig Høyesterettsdom har selskapene allikevel valgt å drifte de ulovlige anleggene til stor økonomisk vinning. Menneskerettighetsbrudd er tydeligvis ingen hindring for disse selskapene i sin kyniske jakt på rask profitt og ulovlig vinning.

Når menneskerettighetsbrudd gir økonomisk vinning

I og med at de ulovlige vindkraftverkene ikke er stanset etter den enstemmige dommen i Høyesterett gir enda et motiv for nye lovbrudd; økonomisk vinning. At det er store penger involvert i driften er helt åpenbart. Her er det både inntekter fra salg av energi og i tillegg har begge vindkraftverkene blitt ferdigstilt innen den fristen som var satt for å komme inn under ordningen om elsertifikater. Det er all grunn til å tro at begge vindkraftverkene kan ha tilegnet seg offentlige støttebidrag de ikke har rett til, i og med at de bygget til tross for at det allerede var etablert en rettsprosess som kunne ende med at konsesjonen ble kjent ugyldig. Noe som meget godt kan kunne omfattes av bestemmelsene om grovt bedrageri.

Ulovlighetene blir ikke mer lovlige fordi vi har en regjering som ikke respekterer en enstemmig dom av den dømmende makts øverste organ. De er og forblir ulovlige. Et sannsynlig motiv kan derfor være at både staten og kommunene Åfjord og Ørland mottar store beløp og avgifter på videre drift? I tillegg vil et annet økonomisk motiv være frykten for søksmål, noe som også kan være straffbart som økonomisk vinning. Dette vil i så fall meget godt kunne defineres som heleri.

Er det riktig at lovbrøyterne skal få behol-

de utbytte fra ulovlig virksomhet? Kapittel 13 i straffeloven, §§ 66-76, omhandler spørsmålet om inndragning. Utbytte fra ulovlig virksomhet skal inndras for å gjøre det mindre attraktivt for lovbrøyteren å begå primærlovbruddet, som omtalt i Riksadvokatens Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023;

En effektiv bekjempelse av den profittmotiverte kriminaliteten krever at politiet og påtalemyndigheten straffefølger hvitvasking av utbytte. En vellykket innsats på dette området gjør det vanskeligere for kriminelle å nyte godt av utbyttet, og det blir mindre attraktivt å begå primærlovbruddet som frembringer utbyttet. Etterforskning av profittmotivert kriminalitet skal derfor som utgangspunkt omfatte eventuelle heleri/hvitvaskingshandlinger i tillegg til primærlovbruddene.

<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2023/02/M%C3%A5l-og-pri-2023-.pdf>

Beslag i utbytte fra ulovlig virksomhet

Det burde vært tatt beslag i alle midler ervervet for drift av de nå ulovlige anleggene i etterkant av dommen i Høyesterett. Alle midler er følgelig utbytte fra ulovlig virksomhet. De beslaglagte midlene burde dernest vært holdt til å sikre gjenretting av rettstilstanden, nedlegging og

tilbakeføring av områdene og til eventuelle skadeserstatninger. Regjeringen som den utøvende makt skulle ha påsett at dette ble gjort like etter at dommen falt.

Hvorfor har denne saken blitt så vanskelig?

Når denne saken skulle vært løst allerede da Høyesterettsdommen falt i oktober 2021, så må det åpenbart være tungtveiende grunner til at regjeringen heller har valgt medskyldighet til lovbrudd i stedet for å sørge for at Høyesterettsdommen ble fullbyrdet og menneskerettighetsbruddet kunne gjenopprettes. Et av de mulige svarene finner vi når vi ser på eierstrukturen bak de to vindkraftverkene på Fosen, Roan og Storheia vindkraftverk. På eiersiden finner vi en stor andel utenlandske eiere fra Sveits og Luxembourg i begge selskap, mens for Roan vindkraftverk både TrønderEnergi og det tyske Stadtwerke München. Og for de som husker sakene på Andmyran (Andøya, Nordland) og Frøya (Trøndelag) så var det også i disse sakene den tyske ambassaden engasjerte seg og truet norske myndigheter med store søksmål om tyskerne ikke fikk viljen sin. Det er neppe den eneste ambassaden som har utøvet press på norske myndigheter i vindkraftsaker, men så vidt oss bekjent de eneste som har vært såpass arrogante at de har gjort dette i full åpenhet.

(denne saken er forkortet)

Havbruk: Oppdrettsbransjen løper fra ansvaret – flytter miljøproblemene ut på havet

I stedet for å løse de mange miljøproblemene som oppdrettsbransjen etterlater i våre fjorder og kystnære områder, flytter nå oppdrettsindustrien problemene ut på havet, utenfor all oversikt og kontroll.

Problemene blir ikke mindre, de blir bare verre å kontrollere. Dette er nøyaktig slik kyniske fabrikkere gjorde på 60 og 70-tallet. Når forurensningen i lokalmiljøet ble for plagsom, så bygde de bare høyere og høyere fabrikkpiper.

Vi lever nå i 2023 og burde forventet en mer moderne og hensynsfull tilnærming til bærekraft og miljø, men der svikter både bransjen og våre myndigheter massivt.

Mer enn 30 år for oppdrettssaken

Norges Miljøvernforbund (NMF) har i 30 år jobbet med problematikken vedrørende oppdrett i åpne merder, og de problemene en slik driftsmetode fører til for vår felles natur og arts mangfold. NMF ser derfor med stor bekymring på planene om å sette av områder til havs for å øke bio-massen av laks og ørret.

Regjeringen driver i disse dager å legge den siste hånden på sitt arbeid med å finne ut hvor de skal sette av områder for oppdrett til havs for laks og ørret. Områdene som skal konsekvensutredes er Frøyabanken Nord, Trænabanken, og Norskerenna.

Regjeringen med Fiskeriminister Bjørnar Skjæran i spissen er i ekstase over mulighetene for å få ytterligere vekst i oppdrettsindustrien, og uttaler følgene på

regjeringen sin offisielle side

«Endelig har startskuddet gått! Nå starter vi opp prosessen med å vurdere konkrete områder for havbruk til havs. Det er et arbeid som vil være av stor betydning for framtidig verdiskaping og aktivitet i norsk havbruksnæring. Arbeidet med å tilrettelegge for offshore havbruk har med dette nådd en ny og viktig milepæl, sier fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran.»

NMF har store innvendinger mot disse planene om å flytte oppdrett til havs, og mener dette er en ute av øye, ute av sinn løsning med akkurat de samme problemene som oppdrett innaskjærs har , hvis driftsmetoden fremdeles skal basere seg på drift i åpne merder.

Noe vi ser er den foretrukne løsningen fra de oppdretterne som allerede har sine havmerder på tegnebrettet. Oppdretts selskapet Salmar har sågar kommet så langt i sine planer at de kun venter på klarsignalet fra regjeringen om at nå er det bare å sette i gang med bygging. Denne nye merden er dobbelt så stor som Salmars gamle « havmerde » som ligger

innaskjærs på Frohavet.

Salmar må ut med 2,3 milliarder kroner for ny havmerd | IntraFish.no
NMF har sett litt nærmere på alle de tankene oppdretterne og regjeringen kommer med, når de nå skal flytte oppdrett til havs.

Hvor skal disse merdene ligge?

Bjørnar Skjæran uttaler at områdene de skal legge av til oppdrett ikke skal komme i konflikt med annen virksomhet i områdene. Noe NMF mener ikke er mulig. Det er jo bare å se på de områdene som er tenkt avlagt for oppdrett industrien. Alle de 3 områdene er meget viktige for konvensjonelt fiske etter villfisk. Spesielt de 2 områdene utenfor Trøndelag (Frøyabanken) og Nordland (trænabanken) er mye brukt til konvensjonelt fiske. (se bilde)

Trænabanken:

Trænabanken er et større bankplatå utenfor Træna ytterst på Helgelandskysten, Nordland fylke, mellom Røstbanken i nord og Sklinnabanken i sør. Det er 200–300 m dyp. Trænabanken har et rikt banklinefiske etter hovedsakelig sei, brosme og lange, særlig i sommerhalvåret. Det bedrives også noe fiske etter blåkveite i området.

Frøyabanken:

Norges Kystfiskarlag opplyser at det er en relativ stor aktivitet med fiske i dette området.

Hoveddelen av fisket i dette området utføres med snurpenot, garn og autoline. NVG sild og sei er de viktigste artene . Det er også påvist korallforekomster i området, som alene burde være nok til at dette området ikke legges av til havbruks virksomhet.

Norskerenna:

Norskerenna er et stort område hvor det bedrives trålfiske etter mange arter som øyepål, kolmue ,og den spesielle arten laksesild som er en liten fingerstor blank fisk som lever i dypet i Atlanterhavet og i de Norske fjordene. Videre er dette området hvor havbruk er tenkt plassert et etablert rekefelt med betydelig trålkativitet. Området brukes også til teinefiske etter sjøkreps. Fiskerne er også meget bekymret for hva bruken av kjente dødelige kjemikalier mot lakselus, som også kan være dødelig for både reker og andre skalldyr. kan gjøre av skade på rekene som gyter i området. (kystfiskarlaget og Norges Fiskarlag)

Det hjelper ikke å flytte problemene ut på havet..

NMF er faktisk overbevist om at luseproblemene oppdretterne har i dag inne langs kysten og i våre fjorder , kommer til å bli nøyaktig de samme hos anleggene som ligger ute på havet. Det er ingen ting som tilsier at lakselusa ikke skal finne frem til laksen som står i disse merdene.

Fisk som beiter på pellets (pelletsfisk) under anleggene inne langs kysten og i våre fjorder er også et stort problem. Denne fisken tåler ikke det feite oppdrett føret i store mengder , og blir feit og uspiselig som menneskemat hvis den får i seg for mye av dette føret over lengre tid.

Undersøkelser gjort av forskerne Ingebrigt Uglem ved NINA i Trondheim, Tim Dempster ved SINTEF Fiskeri og havbruk og Pål Arne Bjørn fra Nofima Marin, tyder på at et gjennomsnitt på over 10 tonn villfisk av 15 arter beiter rundt oppdrettsanleggene. I sei ble det funnet i gjennomsnitt 33 gram pellets (Ryen 2009) MMF er igjen overbevist om at de samme problemene vil oppstå under de åpne merdene til havs, som de åpne merdene inne langs kysten har i dag.

Forurensing fra de åpne merdene er etter NMF sin oppfatning i dag det største problemet i våre fjorder. Her er det bevist at utslipp av pellets og fiskemøkk kan slamme ned store områder under merdene, og livet her dør sakte men sikkert. NMF har filmet store mengder slam under anleggene nede på bunnen på 200 meters dyp under anleggene. Frøyabanken er en grunne, hvor det på det dypeste er 160 meter. Her vil en kunne få de samme forurensing problemene på bunnen som anleggene inne i våre fjorder. Noe som igjen kan føre til at eventuelle koraller, bunnfisk, og andre skapninger som lever på bunnen under disse anleggene dør ut.

Trænabanken er 2-300 meter dyp, men NMF ser ikke bort i fra at de samme problemene under merdene også kan oppstå her. Dette er avhengig av hvor sterk strøm det er i området til enhver tid. Norskerenna er fra 250 meter dyp til 700 meter dyp. Her vil en muligens slippe unna de store forurensing problemene på bunnen under anleggene. Men NMF mener at også her kan oppstå problemer hvis strømf forholdene er dårlige, med lite strøm i området der anleggene er tenkt plassert. (Se film fra under anleggene vs Mom-B undersøkelser her)

Sykdommer :

Problemer med sykdommer som smitter til villfisk vil også forbli de samme i de åpne havmerkene, lik de åpne merkene inne langs kysten. Dette er sykdommene oppdrettindustrien sliter med, og som dukker opp i de åpne anleggene med jevne mellomrom:

Virussykdommer :

Pankerassykdom (PD), Infeksiøs lakseanemi (ILA), Infeksiøs Pankreasnekrose (IPN)

Hjerte og skjellmuskelbetennelse (HSMB) ,Hjertesprekk (CMS), Viral hemograisisk septikemi (VHS), Infeksiøs hematopetisk nekrose (IHN), Laksepox.

Bakterielle sykdommer :

Falovbakteriose, Furunkolose, Bakteriell nyresyke (BKDV), vintersår, Pasteurellose, Yersinios, Mykbakteriose.

Flere av disse sykdommene er potensielt dødelige hvis fisken ikke behandles mot sykdommen. Mange av disse sykdommene kan heller ikke behandles med medikamenter, slik at laksen slaktes ut med sykdom.

Alle disse sykdommene er selvsagt smittsomme til villaks og sjøørrett, som passerer områdene hvor smitte er spredt i vannmassene rundt anleggene. Dette vil igjen føre til den sikre død ved smitte av flere av disse sykdommene, da villfisken selvsagt ikke kan få noen behandling mot sykdommene.

Konklusjon :

NMF mener derfor at oppdretternes forsøk på flytte ny vekst ute på havet kan sammenlignes med tungindustriens forsøk på å slippe unna krav om rensing av sine utslipp på 60-70 tallet, ved å stadig bygge høyere og høyere piper på sine industrianlegg. Noe som vi alle vet kun flyttet på nedslagsfeltet for forurensingen.

Tungindustrien måtte til slutt bite i det sure eplet og investere i renseteknologi på sine utslipp av tungmetaller. NMF er derfor fremdeles helt klare på at oppdrett av laks og ørret må inn i lukkede anlegg ,for å kunne drifte miljømessig forsvarlig.

Å flytte anleggene til havs som en ekstra vekst er som å gå baklengs inn i fremtiden, hvor en tillater at alle problemer heftet ved de åpne merdene fortsetter i det uendelige. NMF ser nå tegn til at oppdretterne inne langs kysten, og inne i våre fjorder så smått begynner å innse dette.

Flere og flere tenker nå på lukkede anlegg som den eneste løsningen for fremtiden.

Skal oppdrett av laks og ørret til havs ha noen som helst verdi for natur, miljø og villfisk, så må også disse lukkes. Alle andre løsninger blir bare som å flytte på problemene de nå har med de åpne merdene som allerede er etablert inne langs kysten, og i våre fjorder. Dessuten betyr dette en klar oppskalering av omfanget på problemene fordi "havbrukskonsesjoner" vil komme i tillegg til de vi allerede har inni fjordene våre og langs kysten.

Vi lever nå i 2023 og må kunne forvente mye bedre av våre myndigheter og fra oppdrettsbransjen.

Foto: Arnfinn Rillest / Norges Miljøvernforbund

De holdninger man fremviser langs kysten blir ikke bedre når man flytter virksomhetene ut på havet. Ute av syne, og utenfor all oversikt og kontroll.

FOR MILJØET FRA Norges Miljøvernforbund

I tillegg til å kjempe for viktige miljøsaker, driver NMF flere unike selskapslokaler som vil gi en helt spesiell ramme rundt ditt selskap, enten det er store merkedager som konfirmasjon og bryllup, eller kurs og konferanser. Disse stedene driver vi for å vise at det går an å gjøre dette litt mer miljøvennlig og for å skape et overskudd til mer uavhengig miljøarbeid.

Vi er også avhengig av støtte fra medlemmer for å kunne utføre miljøsaker og med ditt medlemsskap kan du være med å gjøre en stor forskjell.

Alle våre støttemedlemmer får 15% rabatt på Luden Selskapslokale, vakre Seletun Miljøhotell, MS Miljødronningen og Miljømarkedet.

Kontakt oss for ditt neste selskap eller konferanse, og bli gjerne medlem i dag.

Besøk vår nettside for mer info.
www.nmf.no

LUDEN SELSKAPSLOKALE

Luden Selskapslokale er et rustikt og historisk lokale med aner fra 1700-tallet som byr på en unik atmosfære. Luden er med sitt sær-preg og fasiliteter et sted utmerket for arrangementer som bryllup, bursdager, jubileum, firmasammenkomster, konfirmasjoner, kurs og konferanser, frokostmøter osv.

SELETUN MILJØHOTELL

Miljøhotellet Seletun er kanskje Europas mest miljøvennlige aktivitetssenter og selskapslokale. Her finner du blant annet scene med amfi, fullspekket kurs og konferansesal, møterom, grillhytte, bål plass, kanopadling, peisestuemed bar, pil og bue bane, tømmerstuer, brudehus og brygg med sandstrand.

M/S MILJØDRONNINGEN

MS Miljødronningen er et moderne utstyrt og sertifisert forsknings- og konferansefartøy. Skipet brukes som kurs, konferanse og forskningsskip med mange gode og spesielle fasiliteter. Denne sommeren er skipet på tokt nordover langs norske-kysten på plastrydding og miljøopplæring.

MILJØMARKEDET

Miljømarkedet er forbundets utkikk for omsetning av brukte gjenstander og byggevarer. Konseptet er basert på at personer og firmaer donerer brukbare gjenstander som de likevel skal kaste, men som samtidig er brukbare. Overskuddet av virksomheten går til å drive annet miljøarbeid innen Miljøvernforbundet.